

# ÚJ ÉLET

## A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 36. SZÁM

MEGJELENIK  
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 szeptember 2.  
5708 Av 28.

## Az auschwitzi zarándokut...

Írta: dr. FISCH HENRIK

Minden utas tudta, hogy augusztus 23-án 13 óra husz-kor indul a vonat... Már tízenkét órákor érkeznek szaporán a résztvevők. Sietnek, hogy ne ne készenek... Itt-ott egy-egy kis csoport. Egykőszébe-lik. Az utasok legnagyobb részt magányos nők, vagy fér-fek. Eppen most készülnek élettársukhoz... Az idősebbek lelkében a gyerekek képe, az 1948-ra remélt nagyleány, nagysiu jelenik meg. A fiatalabbak gyermekeik mellé kép-zelik a saját szüleit, a boldog nagyapákat, nagyanyá-kat... És viszi a vonat a kép-zelődőket a valóság terére... Auschwitzba...

Csendes, szinte nyomott a hangulat a különvonatban. Hallan beszélni az embe-rek... Temetni mennek... A jómódot a szegénytől nem tud-nád megkülönböztetni. Szerény a ruhája mindenkinek. Nézik, olvasgatják az Országos Iroda sokszorosított „Napitervét”. Hőlesik mindenkinek, hogy van terv, van elgondolás, hogy nem vész el a drága idő a szerve-zetlenségben.

Határtalan előzőkenység mindenütt. Mindenki igyekszik a másik kényelmét szolgálni. Nem egy másodosztályú férfitas felkínálja helyét harmad-osztályú nőutasnak.

Megindul a beszélgetés. Hal-kan, mosolytalanul szólnak egymáshoz... Szinte vala-mennyien kerülnek egy témát; egyik sem kérdezi másikat, hogy kije pusztult a fasiszmus legjellemzőbb intézményében,

Auschwitzban... Nem érdek-lődnek. Kiméli egymást. Meg-értik egymást, tisztelik egy-más fájdalmát... Ez a külső kép. Ezt látja az utasokon a figyelő szem. Nem a mi fel-adatunk most, hogy megkeres-sük, hogy feltárjuk ennek a nagyon különös, nagyon szo-katlan, feltűnően egységes, fá-jón meghiátó magatartásnak az indítóokait. Mi csak azt vesszük tudomásul, hogy van-nak külső események, amelyek az emberek belső magatartá-sát tökéletesen meghatározzák. Sőt, az is bizonyos most, hogy vannak olyan külső okok, me-lyek minden emberből ugyan-azt a reakciót váltják ki, mond-hatnók; uniformizálják az em-ber lelkiségét. Lám, különböző műveltségűek, gazdaságilag sem egyenlők otthon, nem is egyenlők és mégis milyen nagyon egyforma a lelkük most!...

Hajnaltól, 24-én, befut a vo-nat a végállomásra. A terv sze-rint arra a bizonyos rámpára kellett volna beállnia a moz-dony, amelyre bevitte 1944-ben az ártatlanokat a semilyen jelzővel nem illethető rendszer. Ám technikai okokból nem tel-jesíthették ezt a kívánságun-kat. Itt-ott imádkozó csoportok alakulnak. Reggel van. Félhét tájban mindenki utrakészen. Gyülekezünk, hogy gyalog menjünk az auschwitzi pályá-udvartól két-három kilométer-nyire lévő birkenau rámpá-hoz. Ködös, hűvös a levegő. Az eső szítál. Beborult... Az utasok némán, türelmesen vár-

nak, míg mindenki odajön a vasúti hídhoz, a gyülekező-helyre. Már megjelent a láger őrségének egyik tagja is, egyik Häftling. Rámismer. Emlék-szik rám 1944-ből. Kalauznak küldték hozzánk. Elindultunk. Apró léptekkel megyünk Te-metünk. Ismét temetünk...

A rámpánál mindenki a si-nek közé megy, hogy odalép-hessen arra a helyre, ahová Övéi léptek ki a lezárt vággo-nokból, hogy innen, erről a helyről kísérhesse Övéi nyo-mait... Hamarosan a II. szá-mu krematorium romjai tövé-ben állunk, a rámpától jobbra. Ninos hisztérikus kitérés! Egyetlen izben sem! Mélységes magábaroskadást lát, aki itt nézni és figyelni tud. Itt-ott a krematoriumok romjain gyer-tyák gyulladnak... Jámor-lekkel szerető áldozatai ezek. A halk, mély sirást megtöri Karvaly László pesti kántor hangja, felzug az Él molé ráchámim ima. Utána a rabbi beszél. Nem! Nem a rabbi! Mert itt nincs rabbi, itt nem lehet rab-bi! Itt csak sorstárs lehet! Nyomorult a szenvedők kö-zött. Nem sebeket szaggat, ha-nem a valóság tudomásúve-lét hirdeti, hogy illúziók hely-lyett, beteges képzetek helyett erre, az itt tudomásulvett való-ságra építhessünk. A mi mai nagy áldozatunkon kívül Drá-gáink emlékének még valami-el adózzhatunk. Egy emlé-k-művel, amely itt, ezen a helyen hirdesse az emberiség, de elsősorban a magunk és az

egész zsidóság soha nem szűnő fájdalmát. Meg kell tennünk. Öértük még azt is, hogy vá-logatás nélkül, minden eszköz-zel gondoskodjunk róla, hogy ilyen soha többé ne történhe-sék! Gondoskodjunk arról is, hogy ne legyenek, soha többé ne legyenek, gyávák, önzők, félrevezetők a mi vezetőink! Ezáltal fokozzuk majd a fele-lősségtudatot és így, az ő halá-luk árán biztonságot nyernek, életet nyernek az élők és az el-jövendő. Ezzel tartalma, ér-telme, célja lesz haláluknak! Pusztulásukkal életet mente-nek! Hősök és mártírok lesz-nek ők egyben! Érettük, emlé-kükért többet már mi nem te-hetünk. Ám az ő haláluk, a mi tragédiánk helyütt tanítson még meg minket arra is, hogy az életben a legfőbb érték ma-ga az élet. Ezt pedig csak a szabadság biztosíthatja! Ezért minden erőnkkel ott legyünk, ahol a szabadságot, a békét szolgálják, mindenki békéjét. Ott kell lennünk, ahol nem tűnnek semmiféle eredendő különbséget ember és ember között!

Programot adott, jövőt, célt mutatott a rabbi. És nyugalom szállta meg a lelkeket. A meg-valósítandó nagy célok értelme és a mai látogatással lerótt szent kötelességteljesítésnek a tudata nyugalmasra acélozta a kedélyeket. Fegyelmezett csendben, a kaddis ima után az I. majd a III. sz. kremato-rium romjai tövében sirt fel újra az ősi halotti imádság. Innen a nyíl tüzű égető-hely-

**Ára 1.40 forint**

re vezetett az utunk. Csont és hamu (mindenütt... A terep mérete egy ötven-hatvan méteres átmérőjű kör. Mély, nagyon mély ez a csont és hamuréteg. Embercsont, emberhamu... Többet hoztak belőle magukkal. Emléknék? Nem! Mementónak!

A magyarországi zsidók első közös látogatásának emlékére márványtáblát helyeztünk el a II. krematorium mélyépítési falában. Így bucsúztunk a magyarországi zsidó családok tragédiájának színhelyétől, Birkenautól.

Délután a minden más nemzetiségű és vallású és a zsidó Häftlinge közös kinhelyét, az auschwitzi lágert, a mai múzeumot néztük végig. Néztük? Nem! Szörnyülködöttük végig! A már ismert helyeken kívül, végigborzongtuk a kintézőszökök múzeumát és a minden ember telenséget felülmúló kivégzőhelyet. Végül a zsidó múzeum Jizkaur termében gyűltünk össze. Itt a grafikon egy szomorú tényről világosított fel bennünket. És ez: az európai zsidóság közül a magyarországi zsidóság vesztesége a legnagyobb Auschwitzban. (A lengyel-zsidók tulnyomórészt más veszthelyeken írtották ki.) Itt a Jizkaur tereben búcsúztunk nagy napunktól. Méltón, istentisztelet volt az utolsó aktusunk. Dr. Rácz Zoltán főrabbi emberi szavai, emelkedett, irányt-mutató tanításai lettek utolsó impreszióink.

Augusztus 25-én, délben érkezünk ismét a Nyugati pályaudvarra, itt boldogan jelentette dr. Molnár György, a különvonal orvos, hogy egyetlen esetben sem vették igénybe. Nem volt szüksége orvosra senkinek.

Az utasok arca szinte kicsérélődött, más volt, mint induláskor. Megbékélt, megnyugodott tekintetek mindenütt. Már a mosolygás sem ritka jelenség. Fáradság nyoma sehol! Régi vágy, nagy vágy, mély vágy teljesült! Ott voltunk... Elkísértük Őket... Egyesült a mi sóhajtatásunk az Ő utolsó jajsavajjal, egyesültünk ismét, hogy soha el ne hagyjuk egymást! Megértettük, magunkba leheltük utolsó kívánságukat: soha, soha el nem feledjük Őket, meg nem feledkezünk Róluk és akarjuk és megvalósítjuk azt az életet, amelyben nem lehet senki eredendő megkülönböztetés áldozata! Az Ő haláluk mártírhalál lesz, megmenti az életnek az élőket és eljövendőket!

## A magyar zsidóság gazdasági helyzetét és a Joint működését tanulmányozta Mr. Beckelman

### Magyarországon és tapasztalatairól nyilatkozott az Uj Élet számára

Mint már megírtuk, Mr. Beckelman, az „American Joint Distribution Committee” európai alelnöke Magyarországra érkezett, hogy a magyar zsidóság gazdasági helyzetét tanulmányozza és ezzel kapcsolatosan a Joint itteni további feladatát — a helyi vezetőkkel egyetemben — megállapítsa. Így látogatása úgy a zsidóság, mint a általános szempontból komoly jelentőséggel bír és lapunk számára adott nyilatkozata minden bizonnyal nagy érdeklődést vált ki.

Mr. Beckelman itt tartózkodása alatt nemcsak a Joint működését vizsgálta apró részletekig, hanem sokvonalú tapasztalatokat, igyekezett szerezni a magyar zsidóság gazdasági helyzetéről és a zsidó közélet tényezőiről kívül beható tárgyalásokat folytatott a kormány képviselőivel is. Rákosi Mátyás miniszter elnökhelyettes, Vas Zoltán miniszter, a GF főtitkára, majd a szabadságáról visszatért Ott Károly népjóléti miniszter fogadta Mr. Beckelmann, akikkel Mr. Jacobson AJDC igazgató és Stöckler Lajos, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája elnökének kíséretében jelent meg és akiknek valamennyi kifejezte a Joint magyarországi munkájának értékelését.

Látogatásának befejezte előtt nyilatkozott lapunknak és első sorban vázolta, hogy milyennek látja az itteni zsidóság gazdasági helyzetét.

— A horthyzmus és náciizmus — mondotta többek között Mr. Beckelman — kétféle módon pusztította a magyar zsidóságot. A tulnyomó többséget kiirtotta, a megmaradtak pedig — testi és lelki szenvedések után — teljesen kifosztva kerültek vissza az életbe. Soknak ezek közül (főleg öregek, munkaképtelenek stb.) az életkezdés szószoros értelemben teljesen lehetetlenné vált és így a Jointnak nemcsak arról kellett

gondoskodni, hogy a keresőképeseket átsegítse, hanem vállalta a magukra maradt tehetetlenek gondozását. Ezeknek a nem kis számú elesetteknek létben tartása ma is a Jointra vár. Éppen úgy, mint a szülők nélkül maradt, vagy a szülők által eltartani nem tudott gyermekek gondozása. Mindehhez egy új probléma járul. Az ország gazdasági átalakulása folytán, a kereskedelmi pályán működők nehézségeire kell számítani és módját kell találni ahhoz, hogy az új adottságba behelyezkedjenek. Ez átképzés, szövetkezetbe tömörítés stb. módon képzhető el és anyagi megsegítésüktől nem vonhatjuk ki magunkat.

— Eszerint a közeljövőben továbbra is számíthatunk a Joint támogatására?

— A magyar zsidóság megsegítése eddig is az AJDC egyik legnagyobb tétele volt és előreláthatóan ez is marad. Maga a Joint azonban olyan nagy terheket vállalt a még mindig lágerekben élő zsidók ellátásával és különböző szükségessé vált szociális akcióival, hogy erre is figyelemmel kell lennünk.

— Milyennek látja az itteni Joint működését?

— Örömmel tapasztaltam a munka őszinteségét és azt az odaadó tevékenységet, amelyet elsősorban a Joint Committee tagjai fejtenek ki. Elsőrendű intézményeket látam, ezeket csak célszerű tervszerűség hozhatta létre, mindezek fölött megelégedésemet fejezhetem ki. Hibának tartom azonban a Joint széles keretét, a nagyszámú alkalmazottat, mert mindez nagy adminisztratív kiadást jelent és ezzel nem terhelhetjük a szociális intézményt. Örömmel kell megállapítanom azt is, hogy már megindult az elkerülhetetlen leépítési folyamat és hiszem,

ennek a problémának is kielégítő megoldását.

— Az Önállósító Hitelszövetkezet működését is tanulmányozta alelnök ur?

— Természetesen, hiszen a produktív megsegítésnek kiinduló bástyáját látom benne. Résztvettem az egyik igazgatósági gyűlésen és úgy látom, hogy gondos és jó kezébe került a magyar zsidóság gazdasági életének egyre fontosabbá váló szerve. A feladatát elvégezni maradéktalanul csak úgy tudja azonban ez a fontos intézmény, ha a magyar zsidóság is intenzíven bekapcsolódik munkájába.

— Mi történik a még mindig lágerekben élő zsidósággal?

— A Joint az IRO-n keresztül úgy a németországi, mint az ausztriai és olaszországi lágerekben élő zsidóságot igyekszik élelemmel, gyógyszerrel, ruházattal, tehát a létfenntartáshoz szükséges dolgokkal ellátni. Ezen kívül kulturális és nevelési vonalon is gondoskodunk igényeik kielégítéséről és erkölcsi támogatást nyújtunk számukra. Mi azonban tudjuk jól, hogy ez nem megoldás és igazi eredmény csak akkor lesz, ha a lágerek lakói akár Palesztinába, akár tengerentúli országokba, vagy bárhová, ahol produktív munkával elláthatják magukat, kivándorolnak. Mi minden egyes lágerből tovább menőnek anyagi vonatkozásban a legteljesebb anyagi segítséget nyújtjuk.

— Végül szeretnénk tudni, hogy mi a benyomása Magyarországra?

— Ebben az országban sok a termelőképesség, amelyet eddig elhanyagoltak, illetve nem használtak ki és ez most megtörténik.

Ezeket mondotta Mr. Beckelman, az AJDC európai alelnöke, aki nemcsak Budapesten, hanem vidéken is beható tanulmányozásokat végzett és akikben — éppen úgy, mint dr. Schwartz Josban — segítő kézre talált a magyar zsidóság.

JÁK SÁNDOR

### Auschwitzi deportáltak hozzátartozói!

A zárándokutról készült eredeti auschwitzi és birkenauai fényképsorozatot kapható NOVA FOTO Erzsébet-körút 30. Vidéklek postán rendelhetnek.

KÖRBESEK kis családkhoz szigorúan a kodex fednyit vagy asszonyt, aki jól tud főzni. Csakidőnkönként felkeltjük. Fried, Dohány-u. 48. T.: 222-163.

KATONA JÓZSEF:

# Elul hangjai

Szombaton meghirdettük és az elkövetkező szombaton ráánkösönt Elul ujhordja. Szívünk tábláján kopogtattak az édes-bűs hangok, amelyekkel felhangzott az ujhord köszöntése. Panaszosan, bánatosan, könyörgőve, szinte rimánkodva csendül fel Elulnak imába fonódó muzsikája. Elulnak hangjában évszázadoknak fájdalma, szenvedése sir és a jövődönék öröme, hűdve zeng. Megrázó zsidó elegia e dal, muzsikája örök változat régi téma felett: mindig ugyanazok a hangok, a dallam mégis minden korban mást mond. Csak a zsidók értik meg az eluli hangokat, megrázza a lelkünket, ébresztgeti a lelkiismeretüket. Ezért szereljük oly nagyon ezeket a hangokat, mert igaz letről szólnak, multról beszélnek és a jövőről énekelnek. Elul zenéje a zsidó történelem bánatát hirdeti, muzsikája mégis tele van reménységgel. Minden igaz zsidó szívében visszhangzik ez örök zsidó dal, megrette-münk tölti elménegünk vele: már Elul van...

Elul: közelednek a számadás és itélkezés félelmetesen nagy napjai. Ez a hónap a zsidó naptári év utolsó hónapja, vele elbucszunk az ővétől és köszöntjük az újesztendő.

Ebben a hónapban többen imádkozunk, mint más hónapokban. Szent készülődéssel a lelkünkbe tekintünk, a szívünk mélyére nézünk: bejelle fordulunk — zsidósá-gunk, hitünk megszentelt világába. Minden nap reggel és este, amikor esedéklő imáinkat besejezzük, felhangzik ajkainkon Dávid zsoltára: „Isten fényem s üdvösségem, kitől féljek? Isten élttem erő-sége: kitől rettegjek?” Hitvallomást teszünk a zsoltár-igékkel és általuk megerősödik a mi lelkünk: „Hittemmel hiszem, hogy látni fogom a mindenható jóságát e földi létben. Csak bízzál az Örök-kévalóban, légy bátor szívű, hiszgi az Isten segítségében...”

Elul havában, kora reggeli órákban, amikor már-már ránehezedik Istent kereső lelkünkre a nyárutónak aranyló fényekben sárguló melankóliája, felbug templo-

mainkban a sófárkúrt éb-resztő szózata: int, figyel-meztet, megletrő alázatra sürget.

Elulnak első szombatján mindig felhangzik a törái parancs: „Birákat és felügye-lőket adj magadnak minden kapudban, amelyeket az Örökkévaló, a te Istened ne-ked ad.” Isten az itélkezés trónusára ül, minden bűnök és vétkek nyilvánvalóvá lesze-nek — az irgalom Ura meg hallgatja a bűnvallomásokat és elfogadja a bánatos szívek alázatát. A küzdő, tépelődő zsidó lélek az élet zűrzavará-ban felismeri az örök öszv-hangot s az égi parancshan megtalálja a megletrés üd-bét: „Igazságot, csak igazságot kövess!”

Elul hónapjában süppedő sírok között járunk. Kivré óvausz-ulainkon messzi távol-ból felkeressük szeretteinknek sírját. Apró sírok között bo-lyongunk nagyvárosok sír-kertjében, meg kis falvak csendes temetőiben. Kék ég alatt, zöld lomb árnyán szik-rázó, fehér márványoszlopok előtt állunk, meg berzsdáso-dott ajtaju, ledől falu elha-gyott temetők korhadt fejszái mellé rakjuk le kegyeletünk-nek apró kavicsait.

A temetők világában azok felé száll emlékeztünk, akt-ke nem kísérhetünk utolsó útjukra, akiknek sírjait nem kereshetjük fel soha. Messze idegenbe száll hozzájuk só-hajtásunk, éreltük is így imádkozunk: „Hozzad fordu-lok most, irgalmas Isten: béke honoljon felettük, a te angyalaid emeljék lelküket égi magasságaidba.”

Az ismerős hantok között nagy szent találkozásban va-gyunk együtt mindazokkal, akiket szerettünk. Velünk vannak, akiknek sírjai felett állunk és mellettünk vannak, akikre emlékezünk. Így az

emlékezésben megenghül bá-natunk, megszűnik fájdal-munk, megszépül körülöttünk az élet — meglisztul a lel-künk.

Ilyenkor Izráel dicső hő-seire is gondolunk, azokra, akiknek vére hull az ősi ha-záért a Szentföldön. Az ellen-ségeskedés erői most a zsidó reménység földjét dulják. A multban megélt gyűlölethá-boru minden visszakísértő fájdalma nehezedik reánk, amikor Izráel országa felé tekintünk, de az eluli hitéb-resztés hangjai nem engedik kihullni belőlünk a reményt — hitünkben megerősödvé tekintünk a jövő felé.

Elulnak lélekkutató hó-napjában mártírok és hősök, megdicsőült kedveseink em-lékében Áronnak, a főpapnak haláláról emlékezünk... Is-ten csókjával vette magához hű szolgájának tiszta lelkét, de a nép nem akarta elhinni, hogy az ajk, mely előtte Isten nevét hirdette, örökre elné-mulhatott; a kéz, amely fő-léje Isten áldását osztotta, örökre megbénulhatott. Lá-ták, hogy négy angyal száll ég felé a főpap koporsójával, de mégsem hitték el, hogy meghalt Áron. Bizonysgat Isten eltávoztatta a frigsá-torról a felhőoszlopot, amely nappal vezette a népet a pusztában és a tűzoszlopot, amely éjszaka világított előtlük. Ekkor a nép leroskadit fájdalmában, ekkor hitte el, hogy meghalt a főpap... Mindaddig, míg előttünk van-nak Isten csodajelei: nappal a felhőoszlop, éjjel a tűzoz-slop és mi követjük azokat, Isten útjain járunk — addig nem halnak meg azok, akiket szerettünk. Mártírok, hősök, ősök, drága kedveseink, mind-mind élnek az emlékezelben, élnek az örökkévalóságban, ha Isten ösvényein, az erény,

az erkölcsiség útján, a meg-tisztulás vágyával, büntudat-tal, alázatban járunk, ha fe-llettünk lebegnek, bennünk élnek Isten csodajelei: hitünk és vallásunk Elul-hangja szólnak hozzánk, intenek, fi-gyelmeztetnek: soha ne hagy-juk el azokat...

## Figyelmeztetés

Tudomásunkra jutott, hogy ugy Budapestén, mint vidéken minden megbízás nélküli fele-lőtlen személyek az alijával kapcsolatosan tárgyalnak és intézkednek.

Felkérjük mindenki figyelmét arra, hogy alija ügyekben csak a Palesztina Hivatal, a Magyar Cionista Szövetség, vagy annak valamely szakosztálya hivatalos megbízólevelével ellátott sze-mélygel álljon szóba, mert kü-lömben léves értesítéseket sze-rkezhet és magát esetleg anyagi károsodásnak is kiteszi.

Magyar Cionista Szövetség.

## A Goldmark-zeneiskola beiratásai

A pesti izr. hírközlő „Gold-mark Károly” zeneiskolája, Eötvös-utcai helyiségéből a hű-közlő kulturalizálba,

V., Fürst Sándor-utca 21/b alá költözött.

Itt tartják a beiratásokat szeptember 1-től, naponta dé-lután 3-tól 6 óráig.

Tanszakok zongora, hegedű, gordonka, ének, liturgiái ének, operai ének, beszédművészet, zeneszerzés, zeneelmélet és tör-ténet, kamarakórus és kamarazene.

A tanítás szeptember 6-án, hétfőn kezdődik.

FORRÓ ALADÁRNÉ

„Lilly” NŐI DIVATSZALON

**RUHÁK és BLOUSE-KÜLÖNLEGESSÉGEK**

készítője, a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője.

LESZÁLLÍTOTT ÁRAK

VI., Fürst Sándor-u. 2. sz. telephely

Ki tud róla?

**Zoltán Antal**

1901-ben született. 1942 május 14-én vonult be Nagyváradra a 101/3. mun-kaszázadhoz. Ez a szám a fronton 101/2-ve változott. 1943 januárban Osztrigországnak mellett állták hadiár-mi részére. Nagyon kevesen emlékeznek rá, akik félreértelmezték, köztjénél ártatlanság: Zoltán Antalné, Budapest, Sip-utca 12. III. 51. címre.

**BORJAK FIGYELEM!** A felkeltendő emlékeztető szöveghez azokat a cikkeket adjuk az elülről vagy ohnyul haj-lásról. Hozzájárulunk, hogy szeptem-ber 6-án, d. u. 6-8 között jelenjünk meg, amikor az emlékeztető beszédet a lelkünknek. Bori csoport Szomszéd-Bizottsága, Bp., VII. Erzsébet-ker 19. I.

**Székely Emil** ékszerész 26

Brilláns, ékszer. aranyai ezüstöl-órát vez. cserél és elad.

AKÁR A SZABADBAN, AKÁR OTTHON  
LEGYEN EGY JÓ KÖNYVÉ

**Dr. LANGER NORBERT**  
ÖTNYELVŰ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBÓL

ANDRÁSSY-UT 58

ELŐFIZETÉS CSAK HETI HÁROM FORINT

Beiratkozás bármikor. Naponta cserélhet.  
Minden ajdonságot azonnal olvashat.

## Glosszák a hétről

**A WROCLAWI ÉRTELMSÉGI KONGRESSZUSON** Ernst Abusch német író kifejtette, hogy a német írók jóvá akarják tenni azokat a bűnöket, amelyeket a németek a különböző népek és fajok ellen elkövettek.

— *Elő akarjuk segíteni* — mondotta Ernst Abusch — az „uralkodó faj” mítoszának kiirtását.

Ennek a mítosznak a „kiirtásában” valóban nagy feladatok várnak a német írókra.

*Segítsék elő az „uralkodó faj” mítoszána kiirtását!* Ez a mítosz sok-sok millió embert irtott ki a multban!

★

**MAGASHÁZY GENERALISNAK A HIRHEDT FŐHADSEGED-NEK** a letartóztatása szintén a multat eleveníti fel. Az 1919 őszén kezdődött és a szegedi ellenforradalmi mozgalomtól az auschwitzi haláltáborokig tartó magyar fasizmus korát.

Magasházy generális és főhadsegédi karrierje éppugy vérben fogant, mint az egész kurzus. Ugy tűnt fel gazdájának, hogy egy fokkal vérengzőbb volt, mint a többi különítményes bandita. Amikor, például, a síófoki gaztettek legfőbb patrónusa, aki kormányzóvá emelkedett a különítményes tisztek segítségével, egy alkalommal azt a megjegyzést tette a kommunistákkal és zsidókkal zsúfolásig megtelt alkalmi börtön megsemmisítése után, hogy „kicsit tele van a helyiség”. — *Magasházy rögtön kivégeztetett negyven zsidót.* Dícséretet is kapott gazdájától. Lehet, hogy ez a negyven zsidó képezte alapját későbbi karrierjének. Lehet, hogy ez a tömegkivégzés tett tanúságot a fővezérnél rendkívüli képességeiről.

Most Magasházy került hurrokra... Tegnap Bibó ügyét tárgyalta a népbíróság... A Héjjas-ügy kulisszatitkai is feltárultak... Akár megvannak a vádlottak, akár *in contumaciam* működnek felettük, kezd tiszta képet kapni az ellenforradalom kezdőkora is.

Tiszta képet? Rossz a kifejezés! Nagyon rossz!

A tiszta kép mérhetetlenül nagy szennyet mutat. Erkölcsi fertőt. Felszabadult szadizmust.

Ami így kezdődött, — zsidó-irtással, munkásveréssel, parasztháborúval, Izsákkal, Orgoványval, Hadik-laktanyával — az nem is végződhetett másképp, mint a Szálasi-féle országrontással!

★

**ELIAHU GOJANSZKINAK, AZ IZRAELI KOMMUNISTA PÁRT FŐTITKÁRÁNAK** érdekes nyilatkozatát közli az *Egység*, az erdélyi zsidóság szervezete. Ime, a nyilatkozat néhány figyelemreméltó részlete:

— Ami Izrael államának harcait illeti, mindenképpen le kell szögezni, hogy az Izrael határai között dúló háború nem a zsidó és az arab nép közti háború, hanem az imperializmusnak sikerült azt annak feltűntetnie. A mi háborunk nyílt, imperialistaellenes háború, ellenségeink az imperialisták és Quislingok; azok is, akik az arab hűbérállamok csapatainak (tulajdonképpen brit gyarmati alakulatoknak) élén harcolnak ellenünk és azok is, akik az árulás fonalát szövik és hátunk mögött az imperializmussal való együttműködést készítik elő. Izrael teljes szuverénitására vívott harcunk egyike a béke azon barrikádjainak, amelyeken az emberiség véres harcot folytat annak az imperializmusnak háborús készülődései ellen, amely imperializmus országunkat hadi támaszpontjává szeretné átalakítani...

— A Bernadotte által megszervezett tárgyalások a mindkét nép reakciói közötti egyetértés megakadályozásának. Az imperializmus ügynöke elő akarja mozdítani a Közel-Keletnek angol-amerikai érdekekre való felosztását. A két versenyző közül a brit imperializmus jelenleg csak az arab reakció kártyáival játszik. Amerika viszont mindkét fél kártyáját kezében tartja: mind az arab, mind a zsidó Quislingeket, a briteket pedig harmadik adunak tartogatja...

— Izrael harca — folytatta Eliahu Gojanszki — békéért folytatott harc. A béke azonban csakis abban az esetben biztosítható, ha életbe lép az UNO határozatát, ha két független, arab és zsidó államot alapítanak. Így válik érthetővé ellenállásunk Bernadotte „müncheni” tevékenységével szemben, így válnak érthetővé azok a kívánságaink, hogy államunk vezetői szakítsanak meg mindennemű tárgyalást az UNO ezen igen egyoldalú képviselőjével. Népeink alapérdekei azt kívánják tőlünk, hogy ne ismerjük el az UNO semmiféle bizottságát, amelyben a Szovjetunió, vagy a népi demokráciák államainak képviselői nem vesznek részt...

— A világ demokrata erőit hívjuk, hogy részesítsenek ben-

nünket továbbra is segítségükben. A demokrata országok zsidó közösségeit felhívjuk, hogy erősítsék a népi demokráciák köztársaságait, Izrael legműködesebb szövetségeseit. Kérjük kormányunkat, hogy erősítse meg kapcsolatait a nagy Szovjetunióval és a népi demokráciák országaival és szikítsa meg együttműködését az imperializmus legbágyabb gondolatával is. A legkisebb engedményt se tegyék Bernadotte intrikáival szemben, sem a területet, sem a politikai és gazdasági engedményeket, sem az emigrációt, vagy más szuverénitásunkba vágó kérdést illetően. A mi tervünk az UNO 1947 november 29-i határozata. Sem több, sem kevesebb. Jelszavunk: *halál az imperialista hódítóknak! Béke a testvéri arab népekkel!* Szabadság Izrael államának! Előre a szabadságért, a demokráciáért!

— *Befejezőül* — hangoztatta Eliahu Gojanszki, az izraeli Kommunista Párt főtitkára — *hivatkozom a nagy Sztálinnak szavaira, a fasiszta támadás nehéz napjaiban: „Ügyünk igaz, a győzelem a miénk lesz!”*

★  
**SZLOVÁK FASISZTÁK** néhány nappal ezelőtt Pozsonyban pogromot terveztek, de nem volt idejük és alkalmuk gyilkolni. „Csak” zsidó intézmények berendezéseit dúlták fel és rombolták szét, „csak” zsidó embereket vertek véresre. Így ünnepelték meg a két évvel ezelőtti történelmi pogrom évfordulóját. A demokratikus csehszlovák hatóságok azóta már 41 fasiszta, legényt letartóztattak és hosszabb-rövidebb ideig tartó kényszermunkára ítélték őket. Ez röviden a tényállás. Fel kell azonban vetnünk a kérdést: vajon kiknek volt szükségük erre a tömeges felvonulásra? Kiknek szorult oly hamar ököbe a kezük, kik találták meg oly veszedelmes gyorsasággal a lázító ősi zsidóellenes jelszavakat? Rőgt ismerőseink ők: Hlinka páter szellemi gyermekei, a szlovák fasiszták, voltak a véres tüntetés hősei. E külön lovagok egy zsidó véresre verésével kezdték meg dicsőséges munkájukat s Isten tudja, hol végezték volna, ha a demokratikus rendőrség, de maga a pozsonyi zsidó ifjúság is nem száll velük szembe és nem tanítja meg őket tiszteséggel a pozsonyi eset azonban intő példa arra, hogy a zsidóságnak ébernek kell lennie, nem ringathatja magát abba a hiú ábrándba, hogy az antiszemitizmus már teljesen megszűnt. A pogrom-lovagok nagyon is élénken élnek és keresve-ker-

sik az ürügyet arra, hogy gyilkos mesterseggükkel folytathassák. A demokratikus érzésű cseh hatóságok és a zsidóság az bizonyítja, hogy a cseh demokrácia tudatában van annak, hogy a szlovák fasizmust gyökerestől ki kell léptetni, a zsidóság pedig tanult a multból, megértette azt, hogy a demokratikus erőkkel karöltve saját biztonságáért, saját magának is kell harcolnia: önmagát védve, a demokráciát is védi a fasiszta desperádókkal szemben: Pozsonyban is, másutt is.

★

**A NEMETORSZÁGI BRIT HATÓSÁGOK** közbírárrá lettek, hogy szeptember elseje után nem adják ki többé az érdekelte országoknak az addig kéni-kért háborús bűnösöket, fasiszta gonoszlevőket.

A *Népszava* ezeket írja erről az ügyről:

„Felhíborító Robertson angol generálisnak az a bejelentése, hogy Németország angol katonai kormányzata szeptember elseje után nem hajlandó többé kiadni a háborús bűnösöket azoknak az országoknak, amelyekben ezek büntetésményeket elkövettek. Tekintve, hogy a háborús főbűnösökre vonatkozó nemzetközi egyezmények csupán a több területre kiterjedő nagy bűnök megtorlásáról intézkednek, a jövőben szabadon élhetnek majd Németországban azok a gonoszlevők, akik annakidején „csak” Lengyelországban, „csak” Jugoszláviában, vagy „csak” Magyarországon gyilkoltak és raboltak, de akiknek holtilétéről szeptember elsejéig nem tudtak ezeknek az országoknak illetékes hatóságai.

Teljesen igaz van a lengyel külügyminisztérium szóvivőjének, amikor megállapítja, hogy az angol döntés azt jelenti: *Hitler és Himmler sok-cin-cosának, a náci banditák egész seregének a jövőben büntetlenség jár.* Az angol elhatározás e tekintetben áll a világ békéjének és biztonságának érdekében. Legfeljebb arra alkalmas, hogy felbiztassa a fasisztákat.

★

**NEM KELL KOMMENTÁR** Hawley ezredesnek, Berlin amerikai övezete parancsnokának ahhoz az intézkedéséhez, amelylyel betiltotta a Nácizmus Üldözötteinek Szövetsége szeptember 12-i felvonulását. Szeptember 12-én van ugyanis a fasizmus üldözötteinek nemzetközi emléknapja.

Hawley ezredesnek, ugylátszik, rokonszenvesebbek a fasiszták, mint azok, akiket a fasiszták üldöztek...

# „Vagy szeretet, vagy gyűlölet“!?

Irta: dr. Herskovits Fábán

Veszedelemes egy tétel. Emlekezem, a 30-as évek elején egy Biblia olvasó olasz barátom látogatása alkalmával azaz kedveskedett, hogy újtestamentumi tanulmányai alapján a zsidóság világalma bekövetkezésének közeli dátumát biztosította. Hiábavaló volt minden tiltakozásom a világalom ellen és minden próbálkozásom annak bizonyítására, hogy mi, zsidók nem is várunk és nem is akarunk semmiféle világalommal, hanem legelőbb vágyunk az, hogy a világ többi népeihez hasonló jogban és békességben élhessünk nyugodtan.

Az újtestamentumi mondatokra támaszkodó olasz barátom jószándéka nem volt kétséges, viszont még kétségtelenebb; a zsidó világalom elkövetkezésének jóslata a legalkalmasabb eszköz volt arra, hogy a századok és milliók lelkében rettegést, haragot és pusztításban, vérontásban kiboruló gyűlöletet ébresszen a zsidósággal szemben. Ennek a „bibliai“ jóslatnak hirdetése és terjesztése után „következett be“ aztán, hogy a zsidó „világhatalom“, sőt a világ valóságos és „civilizált“ világhatalmainak személtára és részben passzívítása, részben „erkölcsi“ támogatása mellett hatmillió zsidót irtottak ki zavartalanul és minden akadályoztatás nélkül. Így fest a valóságban az a zsidó „világhatalom“, amelynek hangztatásával milliók lelkét lehet gyűlölettel megmérgezni.

A fentemlített tiltakozással és aggodalommal szálltam vitába Pákozdy László dr. professzor ural, amikor a fribourgi konferencián előterjesztett — és azóta itt Póden is publikált — nagyszabású referátumának egyik tételében azt az erkölcsi elvet juttatta kifejezésre a zsidósággal kapcsolatosan: „vagy szeretet, vagy gyűlölet“, hangsúlyozva ezáltal, hogy közömbös közep-ut nem létezik. Nem kétséges, hogy Pákozdy professzort ebben a kijelentésében a legjobb szándék vezette. Csakis szeretetre akarja nevelni a tömegeket és ennek érdekében elrettentő példaként mutat rá arra, hogy nem is lehet más út, mint a szereteten kívül csak a gyűlölet létezik. Elméletileg szép és megható a gondolat. A gyakorlati életben azonban — esettől elvonatkoztatni ma-

gunkat, a nevelés munkája közben teljes csődöt jelentene — a legveszedelmesebb perspektivákat tárja elénk. A szeretetet kényszeríteni nem lehet és nagyon is elképzelhető, hogy valaki, vagy valami ismeretlenlennel szemben az ember közömbös érdektelenséggel viselkedik. Éppen ezért veszedelmes és megdöbbentő lenne olyan erkölcsi tételnek hangztatása és belenevelése a tömegekbe, hogy a szeretet mellett létezhetik a gyűlölet érzése is. És még veszedelmesebb annak a hirdetése, hogy akit nem szeretünk, azt gyűlöljük. Ebben a tételben ugyanis bármilyen nemes szándékkal fogalmazódott is meg, a gyakorlatban a tömegek rosszra és gyűlöletre hajlandó lelke egyenes felhívást és erkölcsi feloldozást érez a gyűlöletre. Minden elvvel szemben u. i. a gyakorlati valóságnak tagadhatatlan ténye, hogy nem „mindenki“ szereti, vagy hajlandó szeretni a zsidóságot. És annyi sok szenvedés után mi zsidók ösztönén be is vall-

juk, hogy nekünk nincsenek is olyan túlzott igényeink, hogy akkor, amikor azt kell látnunk, hogy különböző népek sem szeretik egymást, sőt maguk a különböző keresztény vallások sem szeretik egymást, sőt mi több, az azonos keresztény vallásnak tagjai egymás között sem szeretik egymást, hogy ilyen körülmények között éppen mi várjuk el mindenkitől a világon a szeretetet önmagunkkal szemben. Mi teljesen megelégedettek és boldogok lennénk és leszünk, ha szeretet nélkül is, de békén hagynak és nem fenyeget a tömegek, a lársadalom részéről a gyűlöletnek, a rablásnak, a vérontásnak pusztító veszélye.

Az a tiszteltteljes kérésünk tehát az illetékesekhez, hogy a tömegek vallási és erkölcsi nevelése közben a „vagy szeretet, vagy gyűlölet“ veszedelmes tétele helyett hirdessék és neveljék azt az emberibb és megvalósíthatóbb tanítást: „vagy szeretetet, de semmire sem gyűlöletet!“

## Mengele után — a tbc

A deportáció előtt aránylag nem pusztított nagy mértékben a tbc a zsidóság soraiban. A deportáció után félelmelesen megváltozott a zsidó tömegeknek a tbc-hez való viszonya. Mengele szelekciója nem fejeződött be: mellő folytatója a tbc, amely a deportációban tönkretett zsidó tömegek között igerősen hódít. A Chevre Kadisa „Szeretet-kórházban“ több száz főnyi, deportációból visszatért tüdőbeteget ápolnak. Tulnyomó többségben fiatalokat. Lányokat, akik oly szépek, mintha az Énekek Énekéből léptek volna ki, de szemükben a tbc fénye csillog, és fiatalembereket, akik itt tartalmas falujtságot szerkesztenek, kulturmunkát végeznek, s akik szintén a tbc áldozatai. A Chevre Kadisa Szeretet-kórháza tüdőbetegek szűkítésének az orvosai hősi munkát végeznek akkor, amikor ezeket a beteget a tudomány eredményével, de szeretettel és megértéssel is igyekeznek visszaveretelni az életbe.

Az Egyesült Amerikai Magyar Zsidó Szövetség és a Joint anyagi támogatása lehetővé tette a tüdőbetegeknél az intézet kifejlesztését. Csütörtökön délután volt a csarnok alapkövetője, amelyen dr. Geyer Artur, a Chevre előjárója nagyszabású beszédében ismertetette azokat az előzményeket, amelyeknek következtében a tbc a zsidó társadalom problémája lett. Köszönőlevelét fejezte ki az amerikai magyar zsidóságnak, amely lehetővé tette, hogy a gyógyítás munkáját nagy tömegekre kiterjeszthessék. Ezután Fábán László kántor szöveggyűjteményét, majd a közönség a most felépített ebédlőterembe vonult, ahol Steiner Marcell, a Chevre Kadisa elnöke üdvözölte a megjelenteket. Bejelentette, hogy rövid időn belül felépül a tüdőbetegek fedőcsarnoka, az ebédlőtermet pedig, ime már most átadhatják rendeltetésnek. Dr. Vass Imre főorvos előadásában rámutatott arra, hogy a tbc a zsidóság egyik legfontosabb problémája lett. A fasiszta üldözések eredménye ez. Schönbrunn Márton a betegek nevében őszinte köszönőlevelét fejezte ki dr. Vass Imre és dr. Wirkmann Dénes orvosoknak, akik a deportálásból visszatért prolektár tüdőbetegeknek az életét mentették meg. Dr. Pogány Ödön főorvos, egyetemi magánorvos, a kórház igazgatósága nevében fejezte ki háláját az amerikai magyar zsidóságnak, amely igaz zsidó szívet és szeretettel siettek a meggyőződő hazai zsidóság segítségére.

Az ünnepségen az O. Zs. S. B. képviselőiben Vida Miklós, a segítőbizottság elnöke és dr. Pásztor József főtitkár, a Zsidó Világkongresszus képviselőiben dr. Geyer Albert elnök, a Chevre Kadisa képviselőiben dr. Endrei S. Henrik igazgató és Trebitsch Márkus főtitkár jelentek meg.

(GERVÁN)

## Köszönet az auschwitzi zarándokut megrendezéseért

Kaptuk az alábbi levelet:

Az Új Élet szerkesztőségének, Budapest.

Főszerkesztő Ur! Igen kérjük, szíveskedjék nekünk alkalmat adni arra, hogy nb. lapjuk nyilvánosság előtt mondjunk köszönetet az Országos Irodának azért, hogy megszervezte az auschwitzi zarándokut. Jótétemény volt ez számunkra! Alkalmunk nyílt arra, hogy végigmenjünk azon az úton, amelyen a mi feledhetetlenjeink utolsókat léptek. Vágyott erre a mi lelkünk!

Köszönjük a példás rendezést és nyomatékosan azt, hogy dr. Fisch Henrik és dr. Rácz Zoltán főrabbi urak személyében olyan kísérőket adtak mellénk, akik hallatlan hűséggel, fáradhatatlan odaadással voltak segítségünkre mindenben.

Amikor mindezt könnyesen köszönjük, tudjuk, hogy valamennyi utas nevében beszélünk. Budapest, 1948 augusztus 26.

(Aláírások)

\*

Az auschwitzi zarándokut egyik résztvevője: Feig Dezső budapesti papírfeldolgozó Auschwitzban egy ágy szélén a következő feljegyzést találta:

ÖZV. KOHN BELÁNE, PÉCS. VÁRAD, 1944. VIII. 16.

„Aki a hazáért embertelenül szenvedett,

Kinek honvágya nagyobb mindenkinél.

Ma még lelkemben él a remény, hogy hazakerülök,

De ki tudja itt, mit hoz a holnap,

Csak még egyszer tudnék hazamenni.“

**BALLON** átlátszó-, eső-, vihar- és lódenkabát  
Márton és Szász V. Gróf Teleki Pál-utca 8.

## Zsidó kultúra és humor

A felszabadulás óta a fizikai élet romjainak újjáépítése mellett megindult a lelki élet újjáépítése is.

A kultúra megnyilatkozásainak formája természetesen más lett, mint a régi rendszer idejében.

A megpróbáltatások okozta nagy sebek kezdtek behegedni és az ember újra embernek érezte magát. Kulturális igényei fokozottan jelentkeztek, sőt a hosszú időn keresztül elfelejtett mosoly is újra megjelent arcán. Mőködésben volt az utóbbi időben kultur-elődásokat hallgatni, de nem mindig vettük észre az új kor parancsolt új irányt, s az előadások nem mindig elégittek ki bennünket. Az olyan programok keretében, ahol szellemeskedő konferansziék, vagy vidám számokat előadó művészek működtek közre, fájdalommal tapasztaltuk, hogy a régi liberális kor gottó-zsidósága oly nagyon jellemző öngunyolásnak volt a legnagyobb sikere. Azt hittük volna joggal, hogy a megpróbáltatások után a társadalmi, gazdasági és politikai változások megváltoztatták a mi közösségünknek lelki habitusát is. Ugy látszik, nem egészen így történt.

Hallanunk kellett, hogy szel-

lemeskedő művész Palesztina helyett „dalsztinát” mondott, megismertette egy „Cholievud” nevű várossal, egy másik zsáros zászlón, amikor elkezdte a viccel „az öreg Kohn”-ról, szellemeskedésénél hangos nevelés volt az eredmény. Mi kevesek, jobb izlésűek, megdöbbszünk: hát még mindig nem volt elég a történelem tanítása?

Sokszor látjuk, hogy ha egy embertárs eszik az utcán a sárban és piszkos lesz a ruhája és teste, sokan nevelnek rajta. Csak nagyon keveseknek jut eszébe, hogy segítségére siessen és a szennyitől megtisztítsa. A zsidót a kétfélezedes galutban tudatosan sározták és molesztálták be, hogy a gonoszindulatú emberek nevelésének tárgyává váljék. Sajnos, ebben a megítélésben nőtt fel a zsidó és önmaga előtt is természetellenes, tehát neveléses figurának lükt. Az új zsidóság nemcsak fizikailag, hanem lelkileg is meg akarja szüntetni a gottót, Izrael földjén harcoló chatucaink az egész világ előtt bezonyították, hogy megszűnt a zsidó ember karikatúra-alak lenni, természetes életet kíván élni és természetes életében bántó reá nézve az, ha még mindig karikatúra-

figurát akarnak belőle faragni. Régen, nagyjaink sokat beszéltek és írtak az önantiszemitizmus ellen, de úgy látszik nem elegendő.

Tudja meg mindenki, aki nem akarta eddig tudomásul venni, hogy PALESZTINA az nem „dalsztina”, hanem a hontalanra tett zsidóság édes hazája!

Tudja meg mindenki, aki ezt nem akarta eddig tudni, hogy a zsidó zászlón nem zsáros liba van, hanem a mindanyunk számára szent kék és fehér szín és a közepén hét arany csillag, amint azt Herzl Tivadar elképzelte és megtervezte a zsidó állam számára. Ez a zászló ma a szabadság és az igazság eszméjének diadalát hirdeti.

Tudja meg mindenki, aki eddig nem tudta volna, hogy a Kohn név a legszebb és a legnagyobb méltóság viselőjének utódait jelzi, a legrégibb zsidó papi családok leszármazottait. Aki ezt a nevet örökölhette, — mert ezt csak örökölni lehetett — az legyen nagyon büszke az ő elődeire, legyen számára szent ez a név és igyekezzék önmaga életével is ennek minél több megbecsülést szerezni.

Kell, hogy a zsidóság kulturális életét irányító szervek szigorú rosta alá vegyék az előadókat és a műveket, és csak olyan művész állíttassék az elő-

adói emelvényre, aki szent hivatásnak érzi művészetét.

Kell, hogy újra megtanuljunk mosolyogni is, de a mosoly forrása az egészséges lelki világolt jelentő, szabadságban természetes életet élő, egyeneslelkű ember kultúráján, örömein fakadjon.

DR. SALGÓ LÁSZLÓ

## Könyvgyűjtési akció a Hagana tagjai részére

Közlendős, hogy az utóbbi időben alajázottak nagyon sokan a magyar nyelvterületről származnak. Igen sokan teljesítenek szolgálatot Izrael hadseregében is, még mielőtt módjuk és alkalmuk lett volna a héber nyelvet elsajátítani és ezek a katonák magyar nyelvű irodalom után vágyakoznak.

A Magyarországról kivándorolt olék társadalmi egyesülete (Hitachdut Olej Hungaria) a többifől hozzáférkezett kérésnek eleget téve, megkerestt bennünket az iránt, hogy könyvgyűjtési akciót indítsunk az izraeli hadseregben szolgáló magyar anyanyelvű katonák részére.

Felkérünk minden személyt, minden társadalmi egyesületet és intézményt, hogy minél nagyobb számban ajándékozzanak magyarul használt könyveket (folyóiratokat, képeklapokat, stb.) a zsidó katonák részére és azokat juttassák el minél előbb a Magyar Cionista Szövetséghez Budapest, Arany János-utca 29. sz. aló, vagy közöljék, hogy azokat a Szövetség megbízottai hol vehetik át.

## A Ceglédi Izr. Hitközség emléktáblát készít

és kéri az érdekelteket, hogy nyolc napon belül jelentésk be mártírjaikat.

## Főünnepekre

gyakorlott jóhangu bal kajre, bal't'ile

Kisbélb hiltközségkésztéssel esett szachraz muszavt is vállalt. „Orthodox nős” jelkéve a kiondók.

## Iskolaévre elvállalok egy diáklányt,

esetleg ellátással is. „Orvosok-lád” jelkéve vagy telefonon 137-912.

## A FŐÜNNEPEKRE

kellemes hangu joré somájim Bal-Muszaf előimádkozót

kemes igénye megjelölésével a Kiskunhalasi Orth. Izr. Hitközség elnöksége.

KÜLÖNBÉJÁRATU butorozott szoba 1 vagy 2 személynek, fürdőszobahasználatkal kladó. Kazár-u. 16. III. 8.

ONNEPI IMAKÖNYVEK és újévi kápeklapok olcsón kaphatók. Visszont eladóknak ártékedmény. Ungár Mór-nál, Károly-u. 17., kápeklap v. 1. 4

## Mose Kochlov: a Szovjetunió hőse

Az Orosz- és Lengyelországban élő zsidó tömegek népszerű olvasmányai voltak évszázadokon keresztül a jiddisnyelvű meséskönyvek. Műfaji szempontból a mindennapi élményeknek és a szabadon száguldó képzeletnek voltak a keverékei ezek az írások, amelyek a rettenetesen elnyomott zsidó népszomorú életét színesítették meg néhány órára. A nagy októberi szocialista forradalom után új szellemű, új tartalmu kiadványok váltották fel ezeket a meséskönyveket. A nyelv a régi volt, de a hősök újak. A nagy honvédő háború idején azután eddig ismeretlen irányzat honodott meg a szovjet-jiddis irodalomban: a harcokban bátran verekedő zsidó közlegényeknek és tiszteknek a történetét írták meg. Vigasztalni, bátorítani, a zsidó tömegek harci kedvét fokozni akarták ezekkel a valóság-szerű történetekkel.

S. Persov\* elbeszélésének hősül Mose Kochlovot választotta, akit a „Szovjetunió hőse” rendjellel tüntettek ki. Mose Kochlov nem rendkívüli egyéniség, nem kiemelkedő személyiséget képvisel, hanem a szovjet zsidó tömeget. 18 éves diák, aki a háború kitörésekor önként jelentkezett harctéri szolgálatra, s az ukrainai fronton először mint tüzer-közlegény, majd hadnagy, később őrnagy lett.

A fiatal zsidó katonát Ivanov, a lapasztalt öreg szovjet harcos veszi pártfogásba, ő melléte válik a fizikusként készülő diágyerekből minden nélkülözést elviselő, a haláltól nem félő katoná. Mose Kochlov csapat-tesztével megfordul a felperzselt és feldúlt ukrainai városokban és falvakban, ahol az utcákon megcsónkított zsidó holttestek heverték. Az egyik községben találkozott egy zsidóval, az egyetlen lélekkel, aki megmaradt azon a környéken.

A katonák körülveszik. A szakállas zsidó férfi sirva meséli el a borzalmakat, amelyeken keresztüliment.

\* S. Persov: Mose Kochlov der Held fun Szovjetnferband Ogiz. Meliche-Verlag „Der Emeaz”.

— Van köztetek zsidó? — kérdi reménykedve a katonáktól.

— En is zsidó vagyok — mondja önértetesen Mose Kochlov.

— Na és hová való vagy? — érdeklődik az öreg zsidócska.

— Dobrovenbe. Ott élünk már évszázadok óta.

— Haj, haj, Dobroven, — sóhajt a zsidó — másoda gyönyörű taleszokat szöttek ottan... Es újból sirni kezdett.

Ezek a szörnyű pusztítások még jobban fokozták Mose Kochlov harci elzántságát és nem ismert mást, mint a harcot és a győzelmet. Magatartásával bajtársait is befolyásolta. Mose Kochlovot nem elégitették ki a gyors előléptetések, a nagy kitüntetés, „a Szovjetunió hőse”: szeme egyellen célt követett: kiirtani a német megszállókat, ki tépni a fasizmust gyökerestől.

S. Persov elbeszélése már egy megváltozott lelki zsidóságot ábrázol, amely együtt harcol a Szovjetunió többi népeivel s természetesnek veszi azt, hogy mint zsidó harcol. Zsidó, akinek törekvései és reményei azonosak a szocialista világrendért küzdő tömegek vágyaival.

GERVÁN SANDOR

# Hirek Jisraelről, a Zsidó Államról

## Sherlock külügyminiszter szankciók alkalmazását kéri a Biztonsági Tanácstól

A Palesztinával kapcsolatos beszámolók hétről-hétre visszatérő hírányaga: a Bernadotte-Bevin-Arab Liga imperialista koalíció cselekvései Izrael és általában a közeli népek érdekei ellen, — valamint az új Zsidó Állam káprázatos gyors kiépítése.

Eheti beszámolónk ugyancsak ezek között a keretek között marad. Miután az Egyesült Nemzetek Szervezetének békéltetője jelenleg Stockholmból „ellenőrizi” a fegyverszüneti feltételek betartását és „figyeli” a palesztinai helyzet alakulását, az utóbbi időben kialakult új módszeréhez folyamodik ismét: új beadvánnyal fordul a Biztonsági Tanácshoz. A nemes gróf kártalása bannuatos, nem veszi észre, hogy a Szovjetunió és Ukrajna képviselőjének jelenlétében és állandó ellenőrzése mellett a Biztonsági Tanácsban angol megbízó nem tudja keresztülvinni eredeti elképzeléseit és így a legtöbb Bernadotte-beadvány eredménytelen marad. Ezen a héten ismét olyan kéréssel fordult a békéltető, tehát az UNO által-mezbuzgató Biztonsági Tanácshoz, hogy Izraelrel kapcsolatban hozott korábbi döntését változtassa meg és teljes egészében tiltsa meg katonakörü egyének bevonását Izrael területére. Bernadotte tudja, hogy

ilyen határozat döntő csapás lenne a fiatal Zsidó Államra, hiszen az állandó arab agresszió jelenlétében nem lehet az államot eszemé és aggok menhelyévé tenni.

Bernadotte és megbízói tudják, hogy Izrael ilyen feltételt soha nem fogadna el, hanem vitális érdekei megvédésére

fegyverrel szállna szembe mindazok ellen, akik akadályozzák a szabad bevándorlást.

A valóságban éppen ez az, amit a beszámolónk elején jelezte koalíció leginkább szerelmesei: hiszen ekkor Izraelre — az UNO-határozattal szembe-helyezkedő államra — lehetne hárítani a felelősséget a palesztinai helyzettel, a Zsidó Államot támogatnak minősíteni és így egyszerűen megakadályozni Izrael UNO felvételét, másrészt gazdasági szankcióknak élethé-lyezésével élethétközzé tenni a fiatal zsidó közlekedést. Bernadotte új kérését egyik korábbi beadványa támasztja alá — és most már megvilágosodik az is, miért írta egy héttel ezelőtt az UNO-nak Bernadotte, a nemzetközi vöröské-

reszt „semleges” elnöke — olvasóink jól emlékeznek erre a kitételekre —, hogy: „az egymással szembenálló felek között a zsidók mutatnak lámadóbb magatartást”. Faris el Khouri, Szíria képviselője a Biztonsági Tanácsban és Alexander Cadogan, az angol kormány képviselője e Bernadotte jelentésre támaszkodva már lépéseket tettek az izraeli kormány büntetésének a Biztonsági Tanácsban előrendő megállapítására, a fentjelzett cél érdekében. A békéltetőnek múltkor megküldött jelentése, valamint új kérése, láthatóan előre kigondolt összeesküvés egy-egy fejezete. Ez az összeesküvés azonban — bár a résztvevők ezzel egyáltalán nem törődnek — nemcsak Izrael, hanem az egész UNO-szervezet és az ebben a világban irányul, amelyért az UNO-t létrehozták.

Miközben Bernadotte így mesterkedik,

Malik és Manuiski Szovjet és Ukrajna küldöttek állandó kritikája, valamint az USA belpolitikailag helyzete következtében a Biztonsági Tanács tartózkodik minden lényeges lépéstől és szeptember 26-ig Párisban összehívott Teljes Ülésig minden komoly, s a helyzettel változást hozó döntést elnapol.

Az izraeli kormány azonban az összeesküvéssel szemben minden övátossági rendszabályt megsemmisítve katonai és politikai vonalon egyaránt. A Védelmi Hadsereg fegyverben tartása biztosítja az Ország építésének zavartalanosságát.

Sherlock külügyminiszter újabb beadványa a Biztonsági Tanácshoz pedig politikai ellenállást jelent.

Mint ismeretes, az elmúlt héten a Biztonsági Tanács ismét felhívással fordult az érdekelt zsidó és arab kormányokhoz az egész palesztinai és különösen a jeruzsálemi fegyverszünet megteremtésére és most már nem is számoljuk hányadszor — ismét megfenyegette az érdekelteket a szankciók alkalmazásával. Tekintettel arra, hogy az arabok a Biztonsági Tanács új határozata óta is tovább folytatták Jeruzsálem zsidó részeitnek ágyuzását, viszont az új határozat meglehetősen megbénítja a zsidó ellenintézkedést,

Sherlock külügyminiszter sürgőnyleg kérte a Biztonsági Tanácsot az arabok békemegszegésének megállapítására és egyben a begéért szankciók alkalmazására.

## Az arabok megölték a palesztinai Ellenőrző Bizottság két tagját

Bernadotte, fentidézett múlt heti jelentésében arról is írt, hogy felesleges kutakodni, ki a támadó és ki az áldozat, mert annak megállapítása rendkívül nehéz. Hírmagyarázatunkban ezzel kapcsolatban már rámutattunk arra, hogy az UNO elnöke, ezzel az általa létrehozott ellenőrző szerv csődjét jelentette be, hiszen — hivatalosan — az UNO azért fizet most már mintegy félezer embert Palesztinában és a Közel-keleten, hogy pontosan megfigyeljék és jelentsek, kik azok, akik betartják és kik azok, akik megszegik az UNO határozatait. De Bernadotte bizonyára jobban tudja, hogy bizalmas utasításokban milyen irányítást adott saját beosztottjainak. Ha ezek nem tudják megállapítani, hogy kik követnek el fegyverszüneti megszegést, úgy ez azért történik, mert ilyen utasítást kaptak. Ha mégis akadna közöttük, aki komolyan veszi megbízatását, és élni akar ellenőri jogával — úgy az arabok áldozata lesz. Ez történt a héten is, amikor a francia ellenőrző tiszték parancsnoka, egy ugyancsak francia tiszt vezette repülőgépen az egyiptomiak által megszállt Gházába repült abból a célból, hogy ellenőrizze azokat a jelentéseket, amelyek az angolok hadianyagát illetőleg eladásáról számob-

Sherlock jelentésével a Biztonsági Tanács még ezen a héten foglalkozni fog. Az eddigi tapasztalatok szerint nem várható határozott állásfoglalás. Az izraeli külügyminiszter beadványa csupán az arab-angol mesterkedés emlegetését érheti el.

tak be, az egyiptomi hadsereg számára.

Abban a pillanatban, amikor az UNO jelzést viselő repülőgépből a két tiszt kiszállt, az arabok lelőtték.

Mindkét tisztet arab kórházba szállították, ahol arrólkült, hogy magukhoz tértek volna, meghaltak. Ez nem az első eset.

Az arabok mindenkor megátolják az UNO megbízatásokat küldetésük megvalósításában, természetesen azokat, akik küldetésüket komolyan veszik.

Bernadotte és az egész ellenőri testület természetesen ilyenkor nem azt jelenti a Biztonsági Tanácsnak, hogy az arabok keletkezett teszik az ellenőrzés munkáját, nem azt jelentik, hogy Egyiptom — az UNO tagja — megölte az UNO kiküldöttét, — hanem megállapítja, hogy a két francia tiszt hibát követett el, amikor előre nem értesítette az arabokat érkezésükről.

Az esetet kivizsgáló bizottság megállapította, hogy az egyiptomiakat semmiféle felelősség nem terheli.

Rossz rágonolni, mire használtak volna fel az esetet Cadogan és társai, ha az UNO-nak ilyen súlyos megsértése zsidó részről következett volna be.

## Az angolok felelőssége az arab menekültek kérdésében

A „Davar”-ban nagy figyelemet érdemlő cikk jelent meg a palesztinai arabok számára. A cikkíró Leó Kaufmann, az izraeli kormány segítségével beszerzett adatok alapján megállapítja, hogy

az angolok éveken keresztül meghamisított statisztikai adatokat közöltek a palesztinai arabok számáról, amikor azt állították, hogy Pa-

lesztinában 1,250.000 arab tartózkodik.

A cikk pontosan kimutatja, hogy a mandátumi utolsó évben Palesztinában nem volt több mint 800.000, vagy legfeljebb 870.000 arab. Az angolok ezt a statisztika-hamisítást azért alkalmazták rendszeresen, hogy az akkor 650.000 főnyi Jisruval szemben demokráciának tüntessék fel a zsidóságot elnyomó intézkedéseiket és a zsidó lakosságot örök kisebbségre kárhoztassák.

Jelenleg az a helyzet, hogy a zsidó lakosság nyolcszáz- ezres lélekszámaival már akkor sem lenne kisebbségben az arabokkal szemben,

## A „Mikéfé” vezetősége

a közelgő ünnepek alkalmából emlékezteti a nb. temetőlátogató közönséget, hogy virágárusítása csakis a régi helyén, a kapun belüli pavillonban történik. Kérjük Hittestvéreink támogatását. Vásárlásainál emlékezzen erre!

ha azok közül nem menekült volna el mintegy háromszázezer az arab államok által előidézett háború következtében.

Még egy az egész Palesztinára kiterjedő binacionális állam esetén sem lennének a zsidók kisebbségben. A jelenlegi izraeli területen az arabok elmenekülése következtében — a Paltor jelentése szerint — csupán 26.000 arab él.

Az arab D. P. kérdése még most is erősen foglalkoztatja az UNO-t. Eban úrnagynak a Biztonsági Tanács egyik ülésén elmondott beszéde — amelyben igazolta azokat a politikai okokat, amelyek miatt az izraeli kormány nem fogadhatja vissza az arabokat a béke helyreállításig — fényt derít arra, kik felelősek több százezer arab nyomorba döntéséért.

Eban megállapította, hogy az ideiglenes izraeli kormány nem tehető felelőssé az arab menekülési folyamattal megszervezéséért, vagy akár támogatásáért, annál kevésbé, mert az még az izraeli kormány megalakulása előtt történt.

Bizonyos körök hajlamosak annak elfelejtésére, hogy Haifából, Tibériásból, Safedből, a tengerparti északi százezerével menekültek el az arabok, amikor a palesztinai helyzet alakulásáért a mandatórius határon volt felelős. Az akkori mandatórius palesztinai kormány állandóan azt hangoztatta, hogy ő hivatalos a palesztinai rend fenntartására. Ennek ellenére nemcsak, hogy helyt adott az arabok háborús pro-

pagandájának, hanem támogatta az arabok rémhírét, amelyek azt állították, hogy a zsidók minden arabot le fognak mészárolni a Zsidó Állam területén. Az akkori helyzetben a zsidóknak nem volt módjuk kormányzati eszközökkel megakadályozni a menekülést, hiszen ezek a kormányzati eszközök a mandatórius határon kezében voltak.

**A zsidók nem tehettek mást, minthogy kérésrel, rábeszéléssel igyekeztek meggyőzni az arabokat arról, hogy felesleges elmenekülniük,**

mert az angolok zsidóiban álló arab katonai vezetőik állításai hamisak, valótlanak. Az angolok akkor nemcsak, hogy nem akadályozták meg az arabok menekülését, hanem gépkocsikat, hajókat bocsátottak a menekülők rendelkezésére. Ezeket a szerencséseket senki nem üzte el otthonából, nem katonai akciók hajtották el szülőföldjükről, annál kevésbé, mert a menekültek időpontjában nem is voltak nagymértékű hadiesemények az országban. Megállapítható, hogy a menekülést formálisan az akkori angol kormányzat, valószínűleg pedig a háborút előidéző arab államok hamis propagandája felelős. — Az események jelenlegi alakulása után már világosan látható, miért támogatták akkor az angolok az arabok menekülését. „Ezrelátó stratégia volt ez, az angolok tudatosan idézték elő az arab lövöldözést, hogy azt azután politikai útkarriának használhassák fel a fiatal köztársaság ellen.”

### Földalatti villamos-vasutat építenek Haifa és Tel-Aviv között

Hétfőről-hétre nagy örömmel számolunk be minden olyan hírről, amely arra mutat, hogy a végleges béke helyreállta előtt is milyen esodlatos ütemben épül az Ország, hogyan szűnik szemünk előtt évszázadok helyét néhány év alatt az új zsidó baka.

Az izraeli kormány e héten nyilvánosságra hozta azt a tervét, hogy az Ország legdélibb és legészakibb pontja között — Akaba és Metula között — széles autópályát épít. Az út építéséhez északon már hozzá is kezdtek. Az új országot bekapcsolódik a Moszkva, Ceylon és London—Bombay közötti útvonalba.

Mordechai Ben Tov, az izra-

eli munkaügyi miniszter a sajtó képviselői előtt bejelentette, hogy az izraeli szakemberek már dolgoznak egy Haifától Tel-Avivig összekötő földalatti villamos-vasút építésének tervén.

Az új földalatti mentén, valamint az új országot mellől süri települések lesznek, amelyeken a most következő hadalmas arányú bevándorlást hullámmal érkező olekai fogják letelepíteni. A kormány terve szerint Izraelben tíz éven belül hárommillió lélekszámmal emelkedik majd a lakosság.

Minden tervet ennek figyelembe vételével készítenek el.

A most következő két éven

beül 250.000 bevándorló érkezésére számítanak és ezek elhelyezéséhez mintegy 80.000 szobát biztosító építkezésre van szükség.

E munka folyamán 20.000 építőmunkást akarnak alkalmazni. A házépítési költségek ötvenmillió fontot tesznek ki. A munka lebonyolítására tízmillió font alaptőkével, állami házépítő szervezet alakul. Az újságíróknak a részletek iránt érdeklődő kérdéseire Ben Tov elmondta, hogy a Haifa—Tel-Avivi földalatti villamos-vasút a két nagyváros közötti utat 45 percre csökkenti le. Eddig a forgalmat az Egged autóbussz vállalat bonyolította le és az út két óráig tartott. A miniszter megjegyezte, hogy a kormány szigorú intézkedésekkel megakadályozza az utak mentén a földspekuláció kártékulását.

### Mi az igazság az „Exodus 1947” utasainak szökése körül

A napilapok hírüladták, hogy az „Exodus 1947” utasai, németországi angol övezetben lévő táborokból megszöktek és jelenleg utban vannak Jisrael felé. A hírrel kapcsolatban megállapítottuk, hogy a valóságban a következő történt: különböző táborokból az Exodus volt utasai közül ötszázán érkeztek Marsailles-ba, ahol rövidesen hajóra szállnak Izrael felé. Az utasokat a táborokból a kikötőig amerikai katonák kísérték.

A nagy francia kikötővárosba egyébként máshonnan is érkeztek izraeli bevándorlójelöltek. Olaszországi táborokból 590-an, ausztriai táborokból 180-an szálltak Marsailles-ban a „Kedma” fedélzetére, hogy végre többéves hányódás után Izraelben végleges otthonra találjanak.

## Lapzártakor érkezett

### A Biztonsági Tanács nem foglalkozik többé a Palesztina kérdéssel

Lake Successból jelentik: A Biztonsági Tanács e havi elnöke, Marik, a Szovjetunió megbízottja rendkívüli ülésre hívta össze a Biztonsági Tanácsot, hogy Shertock izraeli külügyminiszter sürgőnyi beadványával kapcsolatban ismét megvitassa a palesztinai helyzetet. Az elnök ügyrendi javaslatát csak Ukrajna képviselője támogatja. A Bizton-

sági Tanács többi tagja nem volt hajlandó elismerni a kérdés sürgős tárgyalásának szükségességét. Így a Biztonsági Tanács — mint azt már hírmagyarázatunkban jeleztük — nem foglalkozik többet a Palesztina-kérdéssel, amely legközelebb már csak az UNO szeptemberi közgyűlésén kerül ismét tárgyalásra.

### A yorki érsek antiszemita beadványa az UNO-hoz

A yorki érsek beadvánnyal fordult az UNO főtitkárához, amelyben azt kérte, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete sürgősen vegye át Jeruzsálemet és biztosítsa a szent város nemzetközi jellegét. Az érsek sürgős kérését azzal indokolta, hogy bizonyos jelek arra mutatnak, mintha a zsidók rövidesen birtokukba kerítenék az egész várost. Ebben az esetben — így írja a főpap — a zsidók kegyétől függne a keresztény szent helyek látogatása, a zsidók pedig valószínűleg minden

erejükkel megakadályozzák azt. Csakis a nemzetközi jelleg biztosíthatja a keresztény érdekeket. A yorki érseknek természetesen nem érkezett beadványa az UNO-hoz akkor, amikor Bernadotte ismert javaslatában az arabok számára ajánlotta fel egész Jeruzsálemet. Az angol főpap szerint a keresztény érdekeket nem sértené Jeruzsálem arab birtoklása — mert az viszont az angol imperializmusnak volna érdekében.

(GELLERT)

## UTAZIK?

Kupébőrönd 12 (60×40×20 cm.) . . . . . 39.80  
Repülőbőrönd (vászon 75×40 cm.) . . . . . 188.50  
Aktatáska (41-es tehén-spalt) bőr . . . . . 69.80  
Lakkvászon iskolatáska . . . . . 19.80  
Használt és új bőrönd vétele és eladása  
LÁNG 21. Zombaton zárva  
bőröndös, nőtáskák készítő  
(Saját műhely) Nagyzsinárcs-utca  
Telefon: 135-033

# Nem ijedünk meg!

Irtá: SZILÁGYI GÉZA

BIZONYOS FELREERTÉSEKET el kell osztanom. A mullok azt kérdezte tőlem egy keresztény barátom, aki elővasta „Köztudomás szerint” című cikemet, — benne a Vatikán állítólagos tömeges zsidómentéseinek legendáját igyekeztem szétfosztani — miért vagyok művelt ember létemre a Vatikán ellensége. Válaszom az volt, hogy műveltségemtől eselleg lehetnék ellensége is, de nem vagyok az. Mint már cikkem egyik mondatában pedzettem, nem tagadom a Vatikán bizonyos érdemeit, a keresztény kultúra és az általános emberi kultúra körül szerzett érdemeit. Viszont ezeknek kultúrtörténeli érdemeknek elismerése egyáltalában nem gátolhat meg abban, hogy ezt, a szellemi hatását az egész világra szétsugárzó egyházi központi intézményt se tartom mentesíthetőnek bükkinek, tehát magamnak is a bírálata alól. A tárgyilagossá kritika jogáról lemondani a Vatikánnal szemben sem lehet. Hogy zsidókat ez illeten-e? Szó sincs róla! A Vatikán nyíltan is, pártatlanul is, közvetlenül meg közvetve, beleszólt, sőt bele is avatkozott a zsidóság ügyeibe. Eppen ezért a zsidóság is beleszólt a Vatikánnak azokba a vélemény-nyilvánításába és cselekedeteibe, amelyek érintik a zsidóságot, nem egyszer keletlenül, sőt bántón is érintik. A zsidóság is tisztelheti a Vatikánt és szervezett működésének ama területein, ahol a megérdemelt tiszteletadás kulturális kötelesség, de egyáltalában nem esik a tisztelenség hibájába, ha a Vatikánból feléje parittyázott köveket nem fogadja aláztos megadással, hanem akár vissza is dobja őket. Az én szerény személyem, mondtam végül keresztény barátomnak, egyáltalában nem ellensége a Vatikánnak, csak hogy nekem, mint zsidónak, az antiszemitizmusát egyáltalában nem, vagy csak rosszul palástoló Vatikán kétségtelenül ellensége. Bizonyos, hogy a zsidóság, amely mindig számomra tartotta barátait és jóakaróit, szívesebben látná, ha e jóakarók közé sorozhatná, mint néha a történelem bizonyos korszakaiban tette, a Vatikánt is. De amikor az egyházi Rómában ellenséges szelek fújdognak, mint most, a zsidóság — ezt hiteltvéreimnek gondolkodásáról és hangulatáról valamelyest informáltan merem

állítani — a Vatikán komorló árnyékától sem fog megijedni.

★

EDDIG MEG NEM cáfolt hírek szerint — cáfolni különben a legkönnyebb dolog a világon — a Vatikán kezdeményezéséből és közreműködésével „nemzetközi önkéntes brigád” szerelnének megszervezni a palesztinai, elsősorban pedig a jeruzsálemi szenthelyek megvédésére. A palesztinai szenthelyek a bármelyik felekezet hívőitől mindenképpen legnagyobb tisztelettel követelő történelmi emlékek sorában magasodnak. Bizonyos, hogy a zsidókra az araboktól és angolszász pártfogóiktól rákényszerített háborúban a szenthelyek egyike-másika meg rongálódott, bár a zsidó hadsereg, keresztény tanúságtételt szerint is, lehetőleg védte és óvta más vallásnak szenthelyeit, mint például Názáretben is. A megrongálódás, sőt a teljes pusztulás azonban az első és a második világháború során is igen sok keresztény és nem-keresztény szenthelynek véget adott a világ különböző harcéterein. Akkoriban a Vatikán részéről olykor-olykor elhangzott ugyan valamilyen elméleti tiltakozás, de senkinek eszébe sem jutott, hogy nemzetközi önkéntes brigád próbáljon megszervezni a számtalan helyen szétszór szenthelyek megvédésére, nem jutott eszébe már azért sem, mert a Vatikán külföldi külpolitikusi tisztában voltak azzal, hogy az ilyen védőbrigád, ha netalán létrejöhetett volna, a hadviselő felek egy percig sem tűrték volna meg. Most azonban más a helyzet. A Vatikán szerint a Szentföldön elsősorban a zsidók hadműveletei, amelyeket voltaképpen az arabok hadműveletei kényszerítettek ki, veszélyeztették a szenthelyek épségét. A zsidókat persze nem kérdeznék meg, mit szólnának ennek a nemzetközi védőcsapatnak Palesztinába való bevonulathoz, mert, úgy vélik, ehhez meg lehetne kapni az angolszász hatalmak beleegyezését. Megvallom, nem hiszem, hogy ez a beharangozott

brigád valósággal létrejön is majd. De arról meg vagyok győződve, hogy ha netalán megvalósulna ez a különös armádiafele, Izrael állam zsidó hadserege, amely a részben bámuló, részben — bocsánat a pórias kifejezésért! — pukkadó világnak megmutatta, hogy mennyit ér és mit tud, a világegyetemen hátrál meg majd. A palesztinai zsidók, noha a hajdani gettó-zsidó sok oknál fogva ijedős fajta volt, ezt a tulajdonságot nem örökölték ősöiktől. Nem a gettó-zsidókra fájzanak, hanem a hősi Makkabeusokra. Bizonyos tehát, hogy a Vatikánban tervezett nemzetközi szenthelyvédő brigádtól, ha minden jogos fellevés ellenére mégis valóság válnék belőle, egyáltalában nem fognak megijedni.

★

A Vatikán hivatalos lapja, az *Osservatore Romano* — körültekintéssel szerkesztett jó lap, aránylag mérsékeltbangu is — a közelmúltban a jeruzsálemi szenthelyekre augusztus elején hullott bombákról cikkezve azt írta, hogy ez a bombázás „az egész világ keresztény közvéleményében nagy figyelmet keltett és tiltakozásra adott okot”. A Vatikán hivatalos rádiója pedig ezzel kapcsolatban zordul megjósolta, hogy a világ keresztény közvéleményének idevágó ítélete „nagyon kemény lesz.” Nem titkolom, noha őszintén tisztelem valamennyi felekezet szenthelyeit, mód nélkül unom már a velük kapcsolatos és főképpen Rómából szított vitát. A szenthelyek kétségtelenül szentek, ámde, bocsánatot kérek ezért a nagyon megfontolt, némelyek érzékenységet azonban netalán sértő véleményért, az emberek élete legalább éppen olyan szent. A második világháború alatt nem hadműveletek során, mint amilyenek mostanában Palesztinában folytak, hanem gyilkos hóhérok égbekiáltó gonoszságának rosszvoltából hatmillió ártatlan zsidó pusztult el. Kétségtelenül akadtak emberseges keresztények is, akik felháborodtak a világtörténelem-

ben páratlan és példátlan szörnyűség. Egyes ilyen jóérzésű keresztények hol halkabban, hol hangosabban fel is szólaltak az emberirtó barbárság ellen, sőt egyes keresztény népek is menteni próbálták az állatiasság zsidó áldozatait, mint például a dánok és a hollandusok. Am szeretném látni azt a klerikális vakmerő köziró-zsoldost, aki nemcsak hogy állítani merné, — mert ilyen merészség kitelik tőle — de bizonyítani is tudná, hogy az „egész világ keresztény közvéleményének ítélete” e valóban óriási méretű emberölésekről „nagyon kemény” lett volna. Az üldözött zsidóság akkortájt hiába várta a gyilkos ellenségeinek vértontó viselkedését kárhóztató ítéletet, noha sokmillió ember szent életéről volt szó. Most pedig a maradék-zsidóság a legnyugodtabban várja a Vatikánból irányított keresztény közvéleménynek előre beharangozott „keményen elítélő” verdiktjét, amely a hadműveletektől veszélyben forgó palesztinai szenthelyek miatt sújta majd a zsidókat. Nyugodt közönnyel várjuk ezt az igazságtalan, tudatosan és szándékosan igazságtalan ítéletet és csöppet sem fogunk megijedni tőle! Ha pedig emiatt — persze jogtalanul — cinizmussal vádolnának, ezt a vádat, igazunk tudatában és teljes joggal, visszadobjuk feleltőlten vádlóinkra.

Husztlak, aki tud valamit

## Pollák Béla

(előbbi neve Meehl Luwisch), valamint feleségéről, Jenő Barón és fiáról, Chaim Hersch Barón családról, kérem értesítenek levélben. Basch Lázár, Budapest, VII., Sip-u. 8. 1. 4.

## KARCSUSÁG TITKA: EHRENTHALNÉ fűzőszalonja

Budapest, Dohány-u. 39. Telefon: 424-281. Melltartós kombinók, fűzőruhák hozott anyagból is.

Jó és olcsó

## függönytartó, képkeretek nagy választékban. Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7. sz. Telefon: 224-288.

URI helyen egyetemista flamat elátásra elhelyezném, lehetőleg az egyetem körül. Kimerítő környezeti irással válaszokat Schwarcz Ernő, Szeghalom címre kérek.

## Felhívás.

Azok, akik a főünnepi istentiszteleteken mint rendbiztosok kívánának szolgálatot teljesíteni, jelenkezzenek 1948 szeptember 5-én, vasárnap reggel 8-10 óra között VII., Sip-u. 12. 1. 30. Somfai Lászlónál.

Pesti Izr. Hírközlés  
Előjárás

# ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

## Pakisztánban kirabolták a zsinagógát és zsidóellenes bojkottot rendeztek

A Zsidó Világkongresszus lap-szemléje közli, hogy Pakisztán fővárosában nemrég két „Palesztina-napot” rendeztek. Így nevezték a zsidóellenes bojkott napjait. A főváros zsidó lakossága elhatározta, hogy kivándorol.

A zsinagógát teljesen kirabolták. A zsidóság vezetői most arról tanácskoznak, hogy ezt az üresen maradt épületet eladják és a pénzt a szegény zsidók között szétosztják.

Azzal az érveléssel szemben, hogy zsinagógát nem szabad eladni, többen rámutattak, hogy a zsidók kivándorlása után a mohamedánok a zsinagógából

amugyis szállodát csinálnak, mint ahogy azt az elhagyott hindu templomokkal is tették.

(A „Jewish Chronicle” Pakisztán zsidóságának jövőjét a palesztinai helyzet alakulásával hozza kapcsolatba. Ha a palesztinai végső megoldás az araboknak kedvez, a pakisztáni zsidóság helyzete valószínűleg nem súlyosbodik. Ellenkező esetben azonban a zsidók élete veszélyben forog. A zsidók pedig az ellenkező helyzetet kívánják: az önálló Zsidó Állam diadalát. Így azán minden érv amellett szól, hogy a zsidók minél hamarabb kivándoroljanak Pakisztánból, ahol teljesen ellenséges légkörben élnek.)

## Németek és Hlinka-pártiak szervezték a pozsonyi antiszemita tüntetést

A Neue Zürcher Zeitung beszámol a pozsonyi antiszemita tüntetésekről, amelyekben több száz ember vett részt. A tüntetők beverték a Zsidókórház ablakait, majd végignyújtak az utcákon és ezt kiabálták:

— Szlovákia a szlovákoké! Izraelbe a zsidókkal!

A rendőrség sok lelartóztatást eszközölt és ekkor kiderült, hogy a tüntetés németek és a volt Hlinka-párt tagjai szervez-

ték, továbbá résztvettek a tüntetés előkészítésében olyan kapitalisták is, akiknek gyárait vagy üzemeit államosították.

(A népi demokrácia útján haladó Csehszlovákia hatóságai — mint más forrásból is értesültünk — a legszigorúbban eljárnak a szlovákiai fasiszták ellen és a legerélyesebben összeszedik azokat a bujdosó fasiszta főkorifeusokat, akik a pozsonyi antiszemita tüntetések megszervezésénél is főszerepet játszottak.)

## A „Bund” csatlakozik a kommunistákhoz

A Jewish Chronicle varsói tudósítója közli, hogy a Bund, a lengyelországi Zsidó Szocialista Párt rövidesen megszűnteti önállóságát és egész szervezetével beolvad a Lengyel Kommunista Pártba.

Wrocławban zajlott le a Bundnak a beolvadást kimondó konferenciája. A zsidó szocialisták képviselői, akik Lengyelország különböző részeiből Wrocławba érkeztek és ott megvitatták a problémát, lelkesen foglaltak állást a beolvadás mellett.

## Újabb koncentrációs táborokat állítottak fel Egyiptomban

A Jewish Chronicle középkeleti tudósítója beszámol arról, hogy Egyiptomban újabb koncentrációs táborokat állítottak fel zsidók és kommunisták számára. Kormánykörök nem is csinálnak titkot abból, hogy ezekben a koncentrációs táborokban „a cionistákat és egyéb felforgató elemeket” kívánják elhelyezni.

(Legutóbb már megírtuk, hogy teljesen a hitlerizmusra emlékeztetnek az egyiptomi

kormány zsidóellenes intézkedéseivel és az egyiptomi antiszemita szervezetek pogromjai. A koncentrációs táborok hálózatának sürítése azt mutatja, hogy ez az egyiptomi hitlerista hullám nem pillanatnyi felbuzdulás műve volt, hanem egy tartósan tervezett zsidóellenes korszak előjátékának tekinthető. Felmerül a kérdés: mit szól az egyiptomi antiszemizmushoz az Egyesült Nemzetek Szervelete? A világ haladó erőinek az a kötelességük, hogy

felemeljék szavukat az egyiptomi fasiszmus garázdálkodásai ellen. Az egyiptomi fasiszmus méltó párja Franco Spanyol-

országnak és a monarchofasizsták Görögországnak. Egyik is, másik is veszedelem a haladásnak és a békének.)

## Wallace fellépése Palesztina ügyében

Henry Wallace felkérte a békeszerető amerikaiakat, követeljék Truman elnöktől, figyelmeztesse a briteket, hogy szüntessék be az arabok fegyverekkel való ellátását, és ha ezt nem teszik meg, tagadja meg tőlük a gazdasági segélynyújtást, hogy ne tudják folytatni részrehajló levékenységeiket a Közép-Keleten. A Haladó Párt elnökejelölje nyilatkozatában kijelentette:

— Arra kell kérnünk Truman elnököt, hogy haladéktalanul ismerje el de jure is Izraelt; szüntesse meg a fegyver kivételi tilalmat; juttasson százmillió dolláros talpraállítási kölcsönt Izraelnek; követelje Izrael azonnali felvételét az Egyesült Nemzetek Szervezetébe; végül követelje, hogy valósítsák meg a Palesztina keltőosztására vonatkozó eredeti terveket.

## Ausztriában is garázdálkodnak a náci a zsidó temetőkre

Több ízben megírtuk, hogy Németországban nap-nap után újabb és újabb temetőrombolásokat rendeznek a náciak. Most — mint a Jewish Chronicle jelenti — temetőrombolások híre érkezett Ausztriából is. A

Bécs közelében levő Baden zsidó temetőjében 39 sírkövet döntöttek le „ismeretlen tettesek”. A bécsi zsidó hitközség vezetősége felhívta a kormányt, hogy gondoskodjék a zsidó temetők fokozottabb védelméről.

## A török liberálisok kisebbségi jogokat követelnek a zsidóknak

A Jewish Chronicle jelenti, hogy a nemrég alakult török liberális párt kérte a kormányt, adja meg a kisebbségeket megillető jogokat a zsidóknak, akiknek még vallási élete is az utolsó időben a hatóságok legszigorúbb ellenőrzése alá került.

A zsinagógákat, iskolákat, sőt az isztambuli Zsidókórházat is a rendőrhatóságok állandó ellenőrzés alatt tartják. Mind-

eddig hiábavalónak bizonyult a zsidók minden ez ellen irányuló tiltakozása.

(A törökországi zsidóellenőrzés fokozódása és majdnem a fasiszmus rendőri kontrolljához hasonló kiszélesedése Törökország fasiszálódásának komoly és kétségbevonhatatlan tünete. A török példa is mutatja, hogy a fasiszmus és antiszemitizmus ikeresztvérek. A török fasiszmus sem tud megenni antiszemitizmus nélkül.)

## Bolivia nem fogad be zsidókat

Az United Service for New Americans közli, hogy Bolivia belgiumi, franciaországi, svájci és hollandiai követségei és konzulátusi utasításokat kaptak: zsidóknak semmiképp se adjanak bevándorlási vízumokat.

Az új bevándorlási vízumokra külön bélyegzőt tesznek, ezzel a felirattal: „non-semitic (nem-zsidó).”

Boliviában, úgy látszik, egyszerűen megelégedtek arról, hogy a zsidók már az államalapításért folyó küzdelem napjaitól milyen szolgálatokat tettek az országnak.

Thomas Bourke nagy könyvében, a „Man of Glory”-ban

oivasható, hogy Luis Briancuracao-i zsidó kereskedő adta a pénzt a spanyolok ellen küzdő Simon Bolívar-nak, az államalapítónak a hadsereg felfegyverzésére. Ez a Luis saját költségén hadihajókat is építtetett és az egyik hadihajón, amely hősiességgel védelmezte az Orinoko torkolatát, maga töltötte be a parancsnoki tisztséget.

Simon Bolívar nem ismerte a „non-semitic” (nem-zsidó) bélyegzőt. Szívesen fogadott táborában minden szabadságszerető embert. Valószínűleg nagyon esodálkozniék, hogy milyen szellemiség kezd urrá lenni az általa alapított országban

# ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

## Az ausztráliai bevándorlók 16 százaléka lehet zsidó

Az IRO intern megállapodást kötött az ausztráliai kormány-  
nyal az európai hontalanok el-  
helyezése tárgyában. Ausztrália  
hajlandó a következő években  
12—12.000 európai hontalant be-  
fogadni, hogy enyhítsen nagy-  
fokú népesedési hiányán. Az  
évi kontingensen belül azonban

csupán 16 százalék lehet a zsidó.

Ausztrália annakidején három  
éven keresztül 15—15.000 kife-  
jezetten zsidó menekült befoga-  
dására tett ígéretelt a hitleriz-  
mus üldözötteinek elhelyezése  
céljából összehívott eviani kon-  
ferencián, de összesen 7000 zsi-  
dót fogadott be.

## A Zsidó Világkongresszus sürgeti a „genocid bűncselekmény“ törvénybeiktatását

A Zsidó Világkongresszus  
sürgeti az Egyesült Nemzetek  
Szervezeténél a „genocid bün-  
cselekmény“nek nemzetközi  
törvénnyé való emelését. Az  
UNO ezt elvileg már régebben  
is határozta és külön albi-  
zottságot küldött ki a megsző-  
vezésre. Ez az albizottság be-

fejezte munkáját és kodifikálta  
„a népek, fajok, vallási cso-  
portok kiirtását végrehajtó,  
vagy kiirtására irányuló“ bün-  
cselekményt. Most már csupán  
az UNO plénümára vár az a  
feladat, hogy a tervezetet elfo-  
gadja és kötelező erővel ru-  
bázza fel.

## Zsinagógából — mozi, színház — zsinagóga

A World Jewish Affairs közli,  
hogy a hesseni Zsidó Hitközse-  
gek Szövetségének sikerült el-  
érnie az Offenbach-i zsinagóga  
visszaadását. Ez a zsinagóga a  
nácik alatt mozi lett, a felsza-  
badulás után pedig színház-  
helyiségül használták.

A berlini zsidó hitközse-  
gek jelentette igényét a lerombolt  
Prinzregentenstrasse-i zsinagóga

telkére. Itt volt 1933 előtt Ber-  
lin legnagyobb zsidó temploma.  
A berlini hatóságok most 1600  
személy befogadására alkalmas  
koncerthelyiséget akartak épí-  
teni ezen a telken. Még nem  
dőlt el végérvényesen, hogy mi-  
lesz a Prinzregentenstrasse-i  
telken: zsinagóga, vagy kon-  
certhelyiség?

## A németországi „Jewish Restitution Successor Organisation“ szerepe

Az Aufbau közli, hogy Német-  
ország amerikai zónájában a  
katonai kormányzat — hosszú  
évek tárgyalásai után — ren-  
deletet adott ki az elhagyott és  
örökös nélkül maradt zsidó ja-  
vak kezeléséről. Ezt a kezelést  
és a javak közölcsekre történő  
felhasználását a New Yorkban  
felállítandó Jewish Restitution  
Successor Organisation végzi,  
amely Németországban fiók-  
irodákat létesít. A szerv volta-  
kép hivatalos amerikai szerv,  
de képviselőihez jutnak benne  
a következő egyesületek: az  
Association of Jewish Refugees  
in Great Britain, az American  
Federation of Jews from Cen-  
tral Europe és az Irgun Olej

Merkas Europe 1—1 taggal.  
Ezek az egyesületek már meg  
is nevezték a megbízottjaikat  
dr. Kurt Alexander, dr. Nathan  
Stein és M. Kreutzberger sze-  
mélyében. A szerv kezelésében  
lévő vagyontárgyakat elsősor-  
ban zsidó célokra kell felhasz-  
nálni, de a katonai kormány-  
zat hozzájárulásával más jólé-  
konysági intézmények is része-  
sülhetnek belőlük, ha a vagy-  
ontárgyak zsidó célokra nem  
szükségesek.

Dr. Herman Müller, az Ame-  
rican Federation of Jews from  
Central Europe alelnöke azt  
írja az Aufbau hasábjain, hogy  
az új rendelkezés általánosan ki-  
elégíti a zsidóságot.

## Az IRO elbocsájtotta német tisztviselőit

A zürichi Israelitischen Wo-  
chenblatt közli, hogy az IRO,  
az új hivatalos menekültügyi  
szervezet elbocsájtotta német  
tisztviselőit.

Ez a rendszabály retorzió a  
német hatóságoknak ama intéz-  
kedéseire, amelyek megtiltották  
hontalan személyek bármilyen  
állásvállalását akár „közületek-  
nél, akár a kereskedelmi élet-  
ben.

Az IRO egyébként felszólí-  
totta a láborokat elhagyó hon-  
talanokat, akik az új német  
pénz bevezetése miatt nagyrészt  
nyomorba kerültek, hogy tér-  
jenek vissza a láborokba, ahol  
változatlanul ellátásban része-  
sülnek őket. Az IRO gondozását  
azonban csak azok a hontala-  
nok élvezhetik, akik 1947 ápri-  
lis 21 előtt szerepeltek már a  
jegyzékekben.

## A holland közvélemény többsége a Zsidó Állam elismerését követeli

A Holland Közvéleménykutató  
Intézet felvette a közönségnek  
azt a kérdést: „Ismerje-e el  
Hollandia az új Zsidó Állam-  
ot?”

A válaszok 54 százaléka az  
önálló Zsidó Állam azonnali  
elismerését követelte. 12 szá-  
zalék ellene foglalt állást, 34  
százalék nem képviselt határo-  
zott álláspontot és közömbös-

nek látszik ebben a kérdésben.  
A többség tehát Izrael Állama  
mellett nyilatkozott a holland  
Gallup-Intézet ankétján.

Arra a kérdésre, hogy: „Jo-  
guk van-e a zsidóknak az ön-  
álló államisághoz?”, még több  
pozitív válasz hangzott el, mert  
a megkérdezettek nem keve-  
sebb, mint 67 százaléka „igen“-  
nel felelt.

## Venezuela csak „tisztá árja“ személyeket fogad be

A World Jewish Affairs közli,  
hogy Venezuela — az IRO-val  
történt megállapodás értelmé-  
ben — hajlandóan mutatko-  
zott 1948-ban 150.000 hontalant  
befogadni.

A svájci Die Nation jelenti,  
hogy Venezuela ezek sorában  
zsidót egyáltalán nem akar be-  
engedni. Az európai konzulátu-  
sok utasítást kaptak, hogy

csak „tisztá árja“ személyeknek  
adjanak vízumot.

A Die Nation felveti a kér-  
dést, hogy miképp értelmezik a  
venezuelai konzulátusok a  
„tisztá árja“ meghatározást,  
hiszen Svájcban például nincs  
ilyen hatóság, amely ilyen  
származási dokumentumokat  
kiadjon.

## Október 7-én nyílik meg a Brandeis- egyetem a massachusetsi Walthamban

Október 7-én nyílik meg ün-  
nepélyes keretek között — 500  
egyetem képviselőinek jelenlété-  
ben — massachusetsi Wal-  
thamban az új Brandeis-egye-

tem, amelyet zsidók pénzéből  
teremtettek meg és amely erő-  
sen zsidó jellegű lesz, bár hall-  
gatói között semmiféle feleke-  
zeti különbséget nem tesznek.

## Nyugdíjat ad a Román Népköztársaság a faji üldözés következtében meg- rokkant és elárvult zsidóknak

A kolozsvári Világosság  
augusztus 11-iki számában ol-  
vassuk, hogy a Demokrata Zsi-  
dó Népköztársaság felhívja mind-  
azokat, akik faji üldözés —  
gettózás, deportálás, munka-  
szolgálat stb. — miatt öze-

gyekké, árvákká, vagy rokkán-  
tákká váltak, hogy haladéka-  
tanul jelentkezzenek nyug-  
díjigazoltságuk igazolására.  
Ugyanez vonatkozik azokra is,  
akik elvesztették az őket tá-  
tartó gyermeküket.

## Zsidósors Európában

### Lévai Jenő új könyve

„Az üldözések kora” című könyvsorozatában Lévai Jenő most adta ki legújabb könyvét „Zsidósors Európában” címmel. A „Fekete könyv”, a „Szürke könyv”, a „Fehér könyv”, a „Pesti gettó története”, a „Raoul Wallenberg” és a „Zsidósors Magyarországon” című könyvei után, amelyek főképpen a magyarországi zsidóság üldözeteinek szörnyű adatait tárlák fel, ez az utolsó kötet első sorban a svájci mentési akció eddig nem ismert részleteit dolgozza fel hiteles adatok, okmányok, újságcikkek és levelezések gazdag anyagával. E könyv ismeretlenségre szűk keret aláhúzó, hogy mindazt részletesen közöljük, amiket Lévai új könyvében helyszíni kutatások, új és eddig nem ismert történelmi dokumentumok feltárásával, szinte leleplezészerűen mutat be, s amelyek részben egyes svájci vezető személyek, különösen a svájci protestáns egyház legfőbb vezetőinek, a magyarországi zsidóság érdekében kifejtett mentő tevékenységéről, részben a svájci sajtónak dicséretes kiállításáról, de főképp és elsősorban Georg Montellónak. El Salvador állam svájci követsége magyar származású munkájáról adnak történelmi hűségű képet.

Ma, az idők távlatában megrendülnek azok a részletek, amelyekből kiderül, hogy idejekorán történő szerencsésebb meglátással és közbelépéssel a magyar zsidóság katasztrófáját, mily nagy mértékben lehetett volna, — ha nem is teljesen elkerülni — de legalább is mérsékelni. A könyv második része az európai zsidóság sorsával foglalkozik országoként és adatként ugyancsak történelmi hűségűek. Megdöbbentő számadatok és történelmi részletek szólnak ezekben a fejezetekben is az illető ország zsidóságának tragédiájáról és katasztrófájáról.

Lévai Jenőnek ez a munkásság sorozata annál is inkább érdemel elismerést, mert hazai egységes kutatómunkájának hiányában, külföldi helyszíni kutatások során kellett könyveinek adatait kikutatnia. Lévai munkásságának megfelelő méltatásul szolgál egyébként e legújabb könyve belső címlapján prof. Hans Barth dr.-nak (Zürich), a svájci evangélikus egyház egyik kitűnő személyének, mintóképpen megjelent következő sorai:

„Ezt és ezeket a sorokat meg kell írni, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy az emberek általában a múltat sokkal hamarabb elfelejtik, mint egy politikai átképtés fog rajtuk. Ujabb gondok elvonják a figyelmet a régiek felől, s ha az érdeklődés a történelemmel szemben csökken, az emlékezés ereje is gyen-

gül. Ez és ezek a könyvek szükségesek azért, hogy mindenki megalkothassa véleményét arról a politikai rendszerről, amely ezeket a borzalmakat lehetővé tette, s így jövő politikai állásfoglalását jobban tudja kialakítani. Senki se higgye, hogy szellemi és politikai téren nincs már harcra szükség azért, mert a Harmadik Birodalom összeomlott. A reakció még nem halt meg, itt is, ott is felbukkan. A harc tovább folyik. S így ez és ezek a könyvek fontos tanulságokat rejtenek magukban, amelyekre még akkor is szükség van, ha az ember tudja, hogy a történelem nem ismétli meg önmagát sohasem.”

Ez valóban így is van. A reakció szereli letagadni a lényeket, és igyekezik a feledés fátyolával bevonni a szörnyű igazságok emlékeztetét. S ebben, ilyen és hasonló írásokkal meg kell őt akadályozni!

Végezetül még megemlítjük, hogy ugyancsak e napokban hagyta el a nyomdát Zürichben Lévai Jenő könyve angol nyelven ezzel a címmel: „Black Book On The Martyrdom Of Hungarian Jewry”. Ez a könyv arra van hivatva, hogy az angol-szász világgal is, hiteles adatokkal összefoglalóan ismeresse a magyarországi zsidóság tragédiáját.

(—5)

## Szülőtartás

„Írott és íratlan törvény” címmel cikk jelent meg az „Új Élet” f. é. augusztus 19-i számában. A cikk sajnálatos eseteket közöl az Országos Zsidó Segítő Bizottság megbízásából eljáró család-gondozók szociális tevékenységének során észlelt tapasztalatok alapján. Ezen esetekből kiderül, hogy jómódú gyermekek szabaddulni igyekeznek öreg szülők elhárítása anyagi terhének az ezt az Országos Zsidó Segítő Bizottságra kívánják áthárítani.

A cikkből az esendül ki, hogy ugy az érdekeltek szülők, mint gyermekek, de az előjáró család-gondozók is azon tudatban élnek, hogy az öreg szülők elhárítása anyagi terhétől az említett szociális intézményre való áthárítása ellen nincs védekezés, mert az öreg embereket mégis csak el kell látni, viszont az esetek „refrénje” szerint „nincs törvény, mely szülőelhartásra kötelezné a gyermeket”.

Ez a „tudat” azonban alapjában téves és nyomatékos korrigálásra szorul.

Nem kívánok itt arról disszertálni, hogy mennyiben helyes vagy helytelen a hivatkozott cikk címbeli meghatározása, mert az tulajdonképpen elméleti vonatkozású kérdés. Gyakorlati szempontból csupán annak van jelentősége, hogy a bíróságok az élő jogot jelentő jogszabályaink alapján bírálják el az eléjük kerülő vitás eseteket; a szóbanforgó szociális természetű témakörben pedig csak az a

kérdés fontos, hogy van-e olyan jogszabály, mely a gyermekeket a szülő eltartására kötelezi? A felelet az: ilyen jogszabály igenis van, sőt igen széles körben köztudomású is, mert a bíróságok elé kerülő ilyen esetek azt mutatják, hogy az ilyen sajnálatos helyzetbe kerülő szülők ultima rációjuként kényszerűségből élnek is az őket megillető joggal.

Jogszabály ugyanis, hogy a gyermekek tartoznak vagyonlatlan, munka- és keresetképtelen szülőiket — ezek korára való tekintet nélkül — elhárítani, feltéve, hogy erre saját megélhetésük veszélyeztetése nélkül képesek.

A bíróságok a most említett körülmények figyelembevétele és mérlegelése mellett döntenek az eléjük kerülő esetekben, és ha az eközfelleteleket fennforogni látják, úgy végrehajtó ítélettel kötelezik a gyermeket a szülők eltartására.

Sőt nemcsak a gyermekeket a szülőkkel szemben, hanem az unokákat a nagyszülőkkel szemben is terheli eltartási kötelezettség — feltéve, ha a szülők, vagyis az eltartandó nagyszülők gyermekei valamely oknál fogva figyelmen kívül esnek.

Ez a jogszabály és bíróságainak ezen alapuló ítélkezési gyakorlata már igen régi. Az 1877. XX. tc. 11. §. 4-ik bekezdése kimondja: „A szülők és nagyszülőknek azon jogára nézve, hogy gyermekeiktől vagy

unokaiktól tartást követelhesse-  
nek, a fennálló jogszabályok  
érinletlenül maradnak.”

Látjuk tehát, hogy a több, mint 70 év előtt hozott és ma is érvényben levő törvény már maga is a „fennálló jogszabályokra” hivatkozik s így az „írott törvény” szentesítette a már addig is fennállott és azóta sem változott idevonatkozó jogszabályokat.

Nem tartozik ezen cikk keretében a bíróságok ítélkezési gyakorlatának részletes ismertetése, de a kifejtettekből sem lehet már kétséges, hogy a bevezetésben említett „tudat” teljesen téves.

Célszerű volna az eljáró család-gondozókat ilyen értelemben felvilágosítani már azért is, mert ők közvetlen érintkezésbe kerülnek az érdekelte családtagokkal és a jogi helyzet helyes ismeretében módjukban lesz az érdekelteket felvilágosítani; ez pedig bizonyára elő fogja mozdítani az ilyen természetű kérdéseknek családias, békés elintézését s egyszersmind elejét fogja venni a szociális intézmények jogosultatlan igénybevételének és indokolatlan megrongálásának.

DR. RICHTER BÉLA

**Spanyol,  
angol, francia,  
orosz  
nyelvórák**

**BERLITZ**

IV., Vörösmarty-tér 2  
Telefon: 181-012

**Kivándorlók!**

Használt és új

**hajókofferok  
és bőröndök**

nagy választékban

**WEIL Népszínház-26**  
utca 26

Telefon hívó: 136—816  
**SZOMBATON ZARVA**

**Leányotthon**

gondos vezetés mellett elsőrendű elméleti és gyakorlati diáklányoknak oltihont nyújt. Dr. Rakányiné, Bpest, VIII., Bródy Sándor-u. 46.

**ÜZLET-HÁZ**

barátlan környezetben, piac-  
térén, 4 nagy kiadóterület, hozzáférhető  
3 szobás, hálósz., fürdőszobás, vízvezeték-  
rendszer, gázfűtőrendszer, kácsolás, kettős  
ulvarnál, nagy könyvtárakkal, mellék-  
épületekkel, halászlé, mártás, szend-  
vics, édes, savanyú, üdítő, kávé, tea, szőlő-  
bogyók, joghurt, joghurt, joghurt.

**MODERN PARÓKÁK, pótrészek**

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12  
TELEFON: 421—057

**Sirkövek,** emléklapok vésése olcsón  
Faragó Friedmann Sándor  
Nagydiófa-u. 34. Szombaton ZARVA.

## Felavatták a fasiszták által lerombolt és most ujjáépített balatonboglári zsidó templomot

Az elmúlt vasárnap délelőtt avatták fel igen nagyszámu közönség jelenlétében a fasiszták által lerombolt és meggyújtott balatonboglári zsidó templomot, melyet a híveknek és a Magyarországi Izraeliták Irodájának áldozatkészsége épített újjá.

A templom felavatását dr. Krausz Henrik kaposvári kerületi főrabbi más fontos hivatalos — katonai ünnepélyen való — elfoglaltsága miatt, dr. Komlós Ottó székesfehérvári kerületi főrabbi és Rosenberg Ernő kaposvári főkantor végezték. Megjelent az ünnepségen a magyar kormány részéről dr. Offner Alfréd miniszterelnökségi államtitkár, Somogy vármegyei Törvényhatósága részéről Tömpe István alispán, azonkívül a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája képviselőitelen Anll Ödön községkerületi elnök, a járás nevében dr. Endrődi Gábor járási főjegyző, továbbá dr. Fleischmann László egyetemi tanár, a Pesti Izraelita Hitközség elnökhelyettese, dr. Borsa Mihály államtitkár, Szörényi Kálmán balatonboglári plébános, Labancz László balatonboglári ref. lelkész, több országgyűlési képviselő, s a pártok, hatóságok, népi szervek képviselői.

A szertartást Rosenberg Ernő főkantor szoltárénke után dr. Komlós Ottó főrabbi megható beszéddel végezte. Vázolta a szörnyű veszteséget, amely a kis községet a fasiszta rémuralom következtében érte. Beszélt a vallásos ember legszentebb ideáljáról, a templom jelentőségéről. Majd meggyújtotta a templom örökmécsesét, s imát és áldást mondott az elpusztítottakért.

A szertartás befejezése után a templomban folytak le az üdvözlések. Elsőnek Fischl György, a balatonboglári Izr. Hitközség elnöke köszöntötte a megjelenteket, s keresetlen szavakban mondott köszönetet azoknak, akik lehetővé tették, hogy a visszatért kevésszámu zsidóság újból Isten-házához jutott, ahol imádkozással igyekeznek vigaszt találni azokra a rettenetes fájdalmakra, amelyek mindegyik hitvesvérét a fasizmus gyilkosságaival érte.

Utána dr. Szörényi Kálmán balatonboglári plébános szólt fel és örömeinek adott kifejezést, hogy Balatonbogláron még egy istenháza létezik és katolikus hívei nevében nagy fájdalomnak adott kifejezést, hogy a

balatonboglári zsidóságnak csak alig 10%-a tért vissza, s az embertelenség és kegyetlenség elpusztította őket. Hangzott, hogy Jézus az egymás iránti szeretetet hirdette. Hívei közül ő is ezt terjeszti. A boglári katolikusság mindig a legnagyobb megértésben és szeretetben élt a zsidósággal és kéri itt, a zsidó templomban, a jó Istent, hogy adjon a zsidóságnak megsebzelt és fájó szívére mielőbbi vigasztalást. Igérte, hogy a magar részéről mindig megértést és megbékélést fogja hirdetni.

Hasonló szellemben szólt fel Labancz László balatonboglári ref. lelkész, aki a legélesebb szavakkal ítélte el a fasizmus borzalmas cselekedeteit és azt a XX. század szégyenének nevezte. Annak a biztos reményének adott kifejezést, hogy ilyesmi a jövőben nem fog előfordulni. Az antiszemitizmust a demagóg emberek cselekedeteinek nevezte, mely mögött mindig sötét célok húzódtak meg.

Tömpe István Somogy vármegye alispánja ugyancsak súlyosan elítélte, hogy akadtak olyan barbárok, akik az Isten házáat megszenteltetették és lerombolták. Örömeinek adott kifejezést, hogy a megyéjében ezt a templomot is sikerült ujjáépíteni. Ez is egy akciója a magyar ujjáépítésnek és a magyar dolgozók munkájának. Kifejezésre juttatta a magyar demokráciának azt a szilárd elhatározását, hogy ebben az országban többé felekezetek ellen izgatás elő nem fordulhat, mert azokra a demokrácia ökle fog lesapni, ezt garantálják a magyar dolgozók. E templom ujjáépítése mutatja, hogy a fasiszták templomokat romboltak le, a demokrácia pedig templomokat épít fel.

Utána Balatonboglár község bírja szólt fel, s mély sajnálatának adott kifejezést, hogy a fasizmus annyi jó és becsületes balatonboglári zsidóvallásu magyar hitvesvérét pusztította el. Kérte a balatonboglári zsidóságot, hogy folytassák tovább

országépítő munkájukat, azzal a szorgalommal, amellyel elődeik megkezdtek, s melyet ők hazatérésük után tovább vittek.

Végül Anll Ödön községkerületi elnök a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának nevében hosszabb beszédben emítette meg az okokat, amelyek miatt a lerombolt templomot ujjá kellett építeni, illetve most felavatni. Ez visszavezethető 1919-re, a Horthy-korszak kezdetére, amikor Horthy príbékeivel Siofokra bevonult és Balatonbogláron, valamint környékén a közismert emberek, mert baloldaliak voltak és a szabadságot hirdették, a legkínzóbb eszközökkel szétválogatták ki. Több közszereleiben állott környékbeli személyiséget emítette meg, akikkel lófarokhoz kötve végeztek ki. Megemlékezett, hogy a balatonboglári zsidóság még a múlt században, a Déli-vasut kedvező összeköttetését felhasználva, a Dunántul legnagyobb gabonapiacát teremtette meg. A Dunántul minden részéről a gazdák szekereken messziről jödevarozták gabonájukat, mert a legjobb árakat itt érték el és innen a Fischlök, Frankók, Löwensohnok, Simonok, akiknek egész Közép-Európában ismert nevük volt, exportálták a gabonát. Az ő munkásságukra emlékeztet az a sok gabonarakár, mely Balatonbogláron van. Ezek az emberek nagyban hozzájárultak a községek, a fürdőhelynek, a felekezeti békének és szeretetnek kifejlesztéséhez. Minden zsidó csak örült annak, amikor Simon Izidor és felesége jelentős vagyonuknak tekintélyes részét, lakásberendezésüket pedig teljesen a balatonboglári róm. kat. egyházközségnek adományozták. Örömeinek adott kifejezést, hogy a több évszázadra visszatekintő balatonboglári templomban ma újra kigyúladt az örökmécses, s hogy ezen az ünnepélyen képviseltette magát a magyar kormány, a törvényhatóság, az egyházak, pártok és hatóságok. Bármily fájdalmas is az a korszak a zsidóságra, melyet az elhangzott felszólalások felelevenítettek, mégis ez a mai ünnepség némi vigaszt nyújt be nem hederő sebeinkre. A balatonboglári zsidóságot figyelemzettette, hogy

elődei és mártirjai emléke arra kötelez, hogy azok szorgalmával és Istentbe vetett hitével dolgozzanak közséjük és hazánk felvirágzásán. „Feledni nem fogunk, de vigasztalódnunk kell.” Felkérte a keresztyény egyházak megjelent lelkészeit, hogy támogassák a zsidóságot a vigasztalódás útján, legyenek egyek az összes hitfelekezetek a szeretetben, egymás megbecsülésében és kéz a kézben építsék fel az új, szebb és boldog Magyarországot.

Anll Ödön beszéde mely hatást gyakorolt a összes megjelentekre, szem nem maradt szárazon, s a megjelentek átérve a zsidóság fájdalmát, a megbékülés és a szeretet érzésétől áthatva a Himnusz és a Hátikva elhangzása után hagyták el a templomot.

Megható jelenet volt, amikor a keresztyény egyházak papjai megkérték a megjelent fényképezőket, hogy a templom bejáratánál az ornatusban levő főrabbiat és a községkerület elnökével együtt fényképezzék le őket, a megértés és az együttműködés szimbólumaként.

### Az IFA felhívása

Az ujjáalakult IFA (Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesülete) nyilvántartásba veszi az ország minden zsidó felekezeti dolgozóját. A nyilvántartás vonatkozik az ország minden hitközségének, szentegyletének és más felekezeti intézményének valamennyi alkalmazottjára.

Minden felekezeti dolgozónak, de a zsidó közösségnek is érdeke, hogy ebből a nyilvántartásból egyetlen felekezeti dolgozó se maradjon ki; mindazok tehát, akik nem tagjai az IFA-nak, vagy ott nyilvántartás végett még nem jelentkeztek, sürgősen közzöljék adataikat (név, foglalkozás, szolgálati beosztás, munkaadó, nyugdíjjogosultság, tagjai-e a bejegyzendő pénztárnak és szakszervezetnek) az IFA titkárságával, (Budapest, VII., Sipu. 12.). Az adatközlés, illetve nyilvántartásba vétel semminemű kötelezettséggel sem jár.

### Pályázat

A veszprémi izr. hitközség pályázatot hirdet kántor, baromfi-metsző állásra.

Admínistratív teendőkben való jártasság előny. Fizetés megállapodás szerint. Pályázati határidő szeptember 15.

Előjáróság

Talesz, t'filin, új héber naptár, héber könyvek, vétel, eladás  
Jahrzeittábla-készítés  
Ungár Mór Király-utca 17. kapu alatt vagy I. em. 4.

### Kosztümök, felöltők, ballonkabátok szakszerű tisztítása

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító  
Andrássy-ut 83.  
Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

Szép sarkő Boros sarkő  
NAGY VÁLASZTÉKBAN DOB-UTCA 2

## A nyircsaholyi templom és mártíremlékü avatása

A felszabadulás után Nyircsaholyba visszatérő mintegy tíz hittestvér megkezdte a fasiszta rombolás helyrehozatalát. Először a Széfer Tórái hozták rendbe és 1946 pésszábján avatták fel. A súlyosan megrongált, dőlt templom újjáépítése következett ezután, melynek falán megörökítették a község elhurcolt és munkaszolgálatból vissza nem tért 94 zsidó mártírjának emlékét. A templomépítés és az emlékműállítás költségeihez Bánó Andor debreceni és Grosz Andor newyorki hittestvérek is hozzájárultak, akik Nyircsaholyból származtak el. Augusztus 22-én avatták fel a templomot és emléktáblát Mátészalka és környéke zsidóságának, a község lelkészeinek, világi vezetőinek, a pártok képviselőinek és Nyircsaholy egész lakosságának jelenlétében. A szertartást Deutsch nyiregyházi kántor Mátyás vezette be, majd dr. Morgenstern Benő nyiregyházi főrabbi emlékeztet meg megrázó szavakkal a mártírokról. Deutsch kántor El molé rachamim-já után az egybegyűltek elmondták a Kaddis imát.

Forgács József járási főjegyző a munkaszolgálatosok nevében bucsuzott az elpusztult bajtársától. A Magyar Dolgozók Pártjának nevében Bojtó István jellemezte a Horty-rendszer hitvány szocializmussát, mely után ma mindenki vallási és faji megkülönböztetés nélkül munkájának megbecsülése szerint válik értékes tagjává a társadalomnak. Dr. Ungár Miklós Nyiregyháza, a szabocsmegyei zsidóság nevében beszélt. Kiemelte azt a tényt, hogy ez a kislétszámú zsidó hitközség mily áldozatkészséggel építette fel templomát, ez kétségtelen tanujale a zsidóság nagy élni akarásának. Madara János községi bíró a község nevében fejezte ki részvételét. Kornfeld Mór a nyircsaholyi hitközség nevében köszönt meg a megjelenteknek részvételük nyilvánítását, majd arra kérte Nyircsaholy község lakosságát, becsüljék meg a kis templomot, mely 94 mártír emlékét őrzí. A Himnusz és a Halikva eléneklésével ért véget a megrázó gyászünnepély.

PALESTINAI szükötésű (szabre) Erecből önkéntes fizetett hálgy

## héber, angol, francia

nyelvórákat ad. Jelenleg 1-3 és 5-7 óra között: V. Szont István-korut 13. IV. 2. Ringler Lászlóné.

A pontos, megbízható

**„DAVAJ” BOY-vállalat**  
mindent ellát, — (Éjjel-nappal)

Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

## A zsidó egyetemi ifjuság világtalálkozója és kongresszusa

A zsidó egyetemi hallgatók világszövetségének (UMEJ) ez-idei nyári találkozóját a csehszlovákiai szekció rendezte meg Lánze Houskán. Július 14-e és augusztus 26-a között mintegy 200 zsidó diák gyűlt össze a világ minden tájáról, hogy vakációjukat együtt töltve, megismerjék egymást, a különböző országokban élő zsidóság és zsidó diákság problémáit és hogy baráti szálakkal erősítsék meg a hivataltos kapcsolatokat.

A találkozó résztvevői a Prágától 20 km-re fekvő Lánze Houska gyönyörű, modern, minden kényelemmel felszerelt szállodájában laktak. Ezt az elhelyezést a Zsidó Világkongresszus és a csehszlovák kormány jelenlétében anyagi támogatásával sikerült biztosítani. Egymást követték a komoly és vidám műsoros esték; az egyes országok beszámolóit, lovábbá különböző sportsemények. Igen jelentős esemény volt Überall, Izrael prágai követének látogatása.

### A kongresszus

Ez a találkozó adott keretel az UMEJ háboru utáni második kongresszusának, mely három napig tartott.

Az első napot a kongresszus ünnepélyes megnyitása vezette be. Rabner lelőpő főtitkár a Világszövetség, Huppert pedig a csehszlovák szekció nevében üdvözölte a megjelent vendégeket, akik között helyet foglalt Prága főrabijja, a csehszlovák külügyminiszter képviselője, a svájci konzul, az International Union of Students, a világ haladó diáksága szövetségének képviselője is.

Felszólt a prágai főrabbi is, aki hébernyelvű beszédében üdvözölte a kongresszust. Remélte — mondotta —, hogy itt olyan dolgok fognak történni, melyekből az öregek tanulhatnak.

Az IUS elnökeinek képviselője a világ haladó diákságának üdvözlét hozta. Kifejezte azt a kívánságát, hogy az UMEJ és az IUS között eddig is fennálló barátságos kapcsolatok a jövőben még szorosabban legyenek, hiszen legfőbb célunk közös.

Felszólt még a kerületi Nemzeti Tanács képviselője és mint vendéglátó, üdvözölte a kongresszust.

Az ünnepség után megkezdődött az érdemleges munka. A főtitkár beleszótta jelentését, mely beszámolt az elmúlt két év

minden nehézségéről. Ezek a nehézségek csak most kezdenek megszűnni, a Zsidó Világkongresszus mind jelentősebbé váló segítsége következtében. A jövő mindenestire az egyes nemzeti szekciók munkáján múlik.

Ezután az egyes országok számoztak be munkájukról, majd a bizottságok ültek össze. Ezek későbbiekébe az utolsó napon hozott határozatokat.

### A legfontosabb határozatok a következők

A Szövetség a lehető legsürgősebben újra megindítja lapját, a Hillelt. Addig is rendszeres tájékoztatókat fog kiadni a zsidó diákság és Izrael életéről. Egyben felhívja a kongresszus a taggyűlések figyelmét a zsidó sajtóval és a nemzsidó diáksájjal való kapcsolatok fontosságára.

Külön határozat foglalkozik az IUS-szel való kapcsolatokkal. A kongresszus üdvözli általában az IUS egész munkáját, különösen pedig következők harcait a faji megkülönböztetés és a fasiszmus ellen. Éppen ezért örömmel lesz eleget az IUS szeptemberi kongresszusára való meghívásnak.

Örömmel vette tudomásul a kongresszus azt, hogy a Zsidó Világkongresszus ezonul fokozott mértékben kíván kulturális kérdésekkel foglalkozni. Köszöni az eddig kapott segítséget és reméli, hogy az együttműködés a jövőben még gyümölcsözőbb lesz.

Folytatni kívánja a kongresszus az UNESCO-val eddig fennálló együttműködést is, különösen az antiszemitizmus és általában a faji megkülönböztetések elleni harcban, melyet a zsidó diákság az egész emberiség kötelességének tart.

Kulturális téren legfontosabbnak látszik a zsidó diákság érdeklődésének felkeltése a zsidó problémák iránt és az Izraellel való kulturális kapcsolatok felvétele.

Az UMEJ belső szervezetére vonatkozó határozatok után a válaszlatok következtek. A 20 tagú Executívában helyett kapott Vida Tamás, a magyarországi Zsidó Egyetemi Hallgatók Szövetségének képviselője is.

A kongresszus két általános határozat elfogadásával ért véget. Az első, üdvözölte Izrael állam megalakulását és meg-

köszönte a világ minden demokratikus és haladó országának, hogy hozzájárultak a zsidó nép átmának megvalósulásához. Elítélte az arab államok támadását és Nagybritannia politikáját, mely az arab agressziót elősegítette és támogatta. Kéri továbbá a kongresszus a világ valamennyi diákját, hogy ítélje el ezt a támadást és dolgozzon Izrael állam és a világ minden demokratikus országa közötti együttműködésért.

A második, általános határozat megállapítja, hogy a kongresszus olyan időben folyik le, mikor a zsidó nép és más népek is harcban állnak a békeért, a demokráciáért és a nemzeti függetlenségért. Mi zsidók ezenfelül még az antiszemitizmus, a faji megkülönböztetés ellen is harcolunk. Harcunkat akkor nyerhetjük meg, ha tudjuk, kik igazi szövetségeseink: azok, akik az utolsó pillanatig következetesen támogatják küdelmünket nemzeti létünk érdekéért. Ezért fordulunk a világ progresszív erői felé. Nem vagyunk egyedül. Az IUS, a világ haladó diáksága baráti jobbat nyújtott felénk és mi a legmeglehetőbben fogadtuk azt.

Fokozzuk tevékenységünket! Még határozottabban, mint valaha, igyekezzünk támogatni népünket abban a harcban, melyet azért folytat, hogy emberhez méltó és boldog életet éljen egy szabad és béke világban — fejezi be a határozat.

VIDA TAMÁS

## UTLEVÉLKÉPEK

3 óra belüli, 3 darab 10.- forint  
PÁRISI FOTO, PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

## Szabadsághegyen, a NOÉMI penzióban, Felhő-u. 11. alatt

elsőrendű ellátás, hatalmas ásnarkban folyóvízes szobák. Továbbá Ágancs-u. 3-ban újonnan berendezett

## gyermekotthon

pedagógus és orvosi közreműködéssel. (Az orth. rabbiak felügyelete alatt.) Tel.: 16-18-12.

## ZSIDÓ TÁRSADALMI INTÉZMÉNY

több szobából álló  
irodahelyiséget keres  
„Lehetőleg Központban” jellegűre az Uj Élet szerkesztőségébe.

## IPARIGAZOLVÁNNYAL rendelkező varrónő

## társat keres

körül lakásban. Tel.: 137-912

BÁRMILYEN munkát elfogadnánk. Hajós Endre, Bp. IV. Somogyi Béla-ut 24. IV. 6a.

TANÍTÓI ÁLLAST keresek azonnali beutaltásra. Partokét „orvosi”, héber, Chumes, rúsi, genurot is. Lakáshoz is járunk. Köszönöm! adni. Rosner J. Nyár-u. 11.

TÁRSBÉRLETI lakásom bútorral együtt átadó. Bővebbet Pautay Ede-utca 26. Bővizület.

## Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg

**RENCZES** hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84. Hajmunkák. Pedikúr. Nyíltadauer

## SIRKŐ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

## A felekezeti dolgozók üdültetése Keszthelyen

A Magyar Cionisták Intézményi Csoportjának, az Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Egyesületével karöltve rendezett keszthelyi üdültetési akciója augusztus végén befejeződött. A keszthelyi izraelita hitközség az üresen álló aggok otthonát engedte át a felekezeti alkalmazottak részére.

Mindazok, akik a tavasz és nyár folyamán oda beutazást kaptak, a meglegedettség érzésével látásuk a nyaralás lehetővé tételéért. Az IFA egyesület örült, hogy első ízben módjában volt tagjai részére testi és leki felfrissülésről gondoskodni. Ugy a telep vezetősége, mint a keszthelyi izr. hitközség titkára, gondnoka szívesen, minden tőlük telhetőt elkövettek, hogy az ott tartózkodást mindenki részére kellemessé tegyék. Mindenki igénybe vehette a balatoni fürdőket. Számosan keresték fel Hévízfürdőt, a kedvezményes fürdőlehetőséggel. A vezetőség gondoskodott istentiszteletek tartásáról, amelyeken nemcsak a beutaztak, hanem a keszthelyi hitközség tagjai és az ottani nyaralók is részvettek a több, mint 100 éve fennálló s most helyreállított templomban. Az ott üdülő funkcionáriusok, főrabbi és főkátorok végezték az istentiszteletet. Az Országos Iroda Hiteleti Osztályának, valamint a telep vezetőségének sikerült az egész nyaralástási idő alatt kitűnő, izletes és mindenki kielégítő étkeztetésről gondoskodni. A dolgozók napi hozzájárulása nem volt terhes, mégis az intézményi csoportnak támogatása nélkül az akció nem lett volna eredményes. Sajnos, az üdültetési akció nem rendezett elég tartaléktökével, hogy az üdültetést még egy turnussal meghosszabbíthatta volna, mert fedezete már nem volt. A vezetőség a jövőben mindent el fog követni, hogy a zsidó intézmények és az IFA dolgozói részére a nyaralástási akciót még eredményesebbé tegye és hogy a keszthelyi üdültetést még számosan vehessék igénybe.

### FELVENNÉK

## középkorú jobb nőt

teleszámú beteg. Jó otthoni tesz, családtagok tekintetűk. Leveleket Budapesti dívtárház, III. Zsigmond-u. 36.

ORTHODOX háztartás vezetésére fizika főzni tudó nő keresünk. Mindezen követ van. Csakadatok tekintetűk. „Megbízható” jelzőre a később.

GYÖNYÖRŰ bő és hosszú nerz kulikabát sürgősen eladó. Telefon 227-960.

PEHELYBŐL, VATTABÓL paplanokat készítek, újat és alakítást is vállalok. Feltmanné, Debrecen, Bethlen-u. 58.

## Oroszországból érkezett és a Degobnál augusztus 31-én jelentkeztek:

|                 |       |         |                   |
|-----------------|-------|---------|-------------------|
| Bender Jenő     | 1910. | 101/48. | Sip-u. 24.        |
| Kelemen Zoltán  | 1911. | 101/41. | Dembinszky-u. 36. |
| Schäffer Zoltán | 1910. | 108/36. | Alkotmány-u. 4.   |

## Sztalingrád 7262. sz. lagercsoportban tartózkodnak:

Dr. Diener sebészorvos,  
Dr. Benedek orvos,

alkik a Degob értesítése szerint egészségesek és jól érzik magukat.

Dr. Laxner orvos budapesti lakosok,

alkik a Degob értesítése szerint egészségesek és jól érzik magukat.

## A Pesti Izr. Hitközség útján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII. Sip-utca 12. I. 10. délelőli 9-12.

2150 Böhm Gyula gépészmérnököt és nejét, Engler Amáliát, leányát: Lázár, Bpest, Böhm Mór, nejét: Böhm Fánit és gyermekeit Újpestről, keresi Abraham Rózi Stari-Sivae.

2155 Perl Hermannét három gyermekével Gyimesközéplakról keresi Perl Antal, Fogaras.

2160 Gescheidl Izidort Putnokról, Weiss Józsefet Várkonyról keresi a pesti izr. hitközség.

2161 Dr. Meer volt bankkártya keresi Oskar Silberwerk, Wien.

2162 Dr. Erdélyi Ernő ügyvédet és hátyját: Erdélyi Pál mérnököt (szülei: Wertheimer, keresi Vilma Juhász, Marktreutwitz.

2163 Barber Jakab volt madom-igazgatót és családját keresi Isak Grün, Bruxelles.

2165 Kleinét Klauzál-tér 16. III. alól deportáltak, keresi leánya: Klein Edit Gáliczki Imréné, Lugoj.

## HIREK

— **Izrael Filharmonikus Zenekara.** A világhírű, Huberman és Toscanini által alapított „Palesztina Orchester” megváltoztatta nevét Izrael megalkulása után. Jelenlegi neve: Izrael Filharmonikus Zenekara.

— **A Binárvház templomában** szeptember 3-án, a péntek esti istentisztelet keretében Nemes Zoltán végzi a kántori funkciót.

— **A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja** szept. 6-i összejövetelén (Füsti S.-u. 21.b, d. u. 6 óra) A zsidó nép nagy könyvei című sorozatban dr. Schweitzer József pécsi főrabbi az „Egyéb szent iratok”-ról ad elő.

— **Iskolák, egyetemek, főiskolák, népi kollégiumok helyreállítása.** A 3 éves terv eredményei egyre hatékonyabban mutatkoznak közoktatásunk területén is. Az öt hónap — „csónka terv-év” — során mintegy 30 különböző egyetem, középiskola, főiskola épület és népi kollégium helyreállítása folyik országsszerte. A közoktatási építkezésekre az építés- és közmunkügyi minisztérium, amely a munkálatokat lebonyo-

lítja, az 5 hónap alatt 15 millió forintot fordít az Országos Tervhivatal és a Gazdasági Főtanács hiteleiből.

— **Keresés.** Révay Rózsika hegedűművész, állandó bécsi lakos, édesanyjáról 1942-ben Magyarországra költözött. Később itt internáltak és a kislányai internálótábor női internálójával együtt Auschwitzba deportáltak 1944 július 19-én, azóta nem adott életjelet. Aki tud róla, édesanyjáról vagy más örököseiről, hagyatéka ügyében jelentkezzen a Magyarok Világszövetségénél, Budapest, V., Nádor-u. 12.

Lydia Goldberg (15 Eton Hall London N. W. 3.) keresi Frankl Imrét és Magdát (Budapest, Budai Nagy Antal-u. 6.). Aki tud rólok, jelentse a Pesti Izr. Hitközség jogügyi osztályának a 2690/1948. számra való hivatkozással.

— **Eljegyzés.** Jakabovits Margit (Füföld) és dr. Pannet Rezső egyetemi tanárság (Szeged) jegyzek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Az Utász-utáni Izraelita Templomegyesület (XIV., Utász-u. 8.)** szeptember 12-én, vasárnap d. e. 10 órakor avatja ünnepélyesen mártírjainak emléktábláját.

## A Vívó- és Atlétikai Club,

a budapesti zsidó fiatalok közel félszázados sportegyesületének labdarúgó csapata a Nemzeti Bajnokság harmadik osztályába került. Az idősebb korosztályok még emlékeznek azokra az izgalmas futballmérkőzésekre, amelyek keretében a VAC kiváló labdarúgói — köztük több magyar válogatott játékos is — az ország legjobb együtteseit győzték le. A VAC futballcsapata külföldön is sok dícsőséget szerzett a magyar sportnak. Az üdültetési idején természetesen a VAC sem működhetett és közel 700 tagja esett áldozatul a fasiszta lébolyának. A felszabadulás után a kevésszámú megmaradt Váciista a semmiből szervezte újjá az egyesületet. Egymás után alakították meg a különböző szakosztályokat, köztük a futballszakosztályt is. A VAC labdarúgói most értékes elismeréshez jutottak: a Magyar Labdarúgó Szövetsége az elmúlt három tartott rendkívüli énközi ülésén beosztotta a VAC-ot a Nemzeti Bajnokságba, az országos jellegű mérkőzéseken résztvevő csapatok közé. Egyenként az NB III-ban játszik a VAC futballcsapata, de innen vezet az ut felfelé az NB I-be, ahol a legjobbak játszanak.

— **Házasság.** Leitmann Artúr né Róth Kati és Bohrer József augusztus 24-én Tangerban házasságot kötöttek. M. k. é. h. Klein Elza és Weiss Dezső ezután hívják meg rokonaikat és ismerőseiket szeptember 5-én Debrecenben, Halván-u. 36. sz. alatt tartandó esküvőjükre. (M. k. é. h.)

Ligeti Éva (Szeged) és Roschbaum Imre mérnök (Prága) 1948 augusztus 20-án Ifaifában (Palesztina) házasságot kötöttek.

A Nővé Hámizáhl szeptember hó 4-én, szombat délután 11 órakor Laudon-u. 3. sz. alól konferenciában Öreg Sabbat előadást rendez. Előadók: Szoffer József, Helli Zoltán. Közreműködők: Fränkel Emil.

— **A Globus Nyomdai Műintézet RL ujjáépítése.** A Globus Nyomdai Műintézet RL ujjáépítésének a történelmi ismeretű meg az olvasóval az a művész szempontból is igen szépen sikerült izléses kiállítású füzet, amelyet a nyomda abból az alkalmából jelentetett meg, hogy a

KÖSER HÁZTARTÁS vezetését vállalta József nő. Tátra-utca 21. felémelt, Genér.

SZABADSÁGHEGYEN vidéki főiskolás részére olcsó lakást nyújtok. Érdeklődni 16-18-12.

HÁROMHÓNAPOS gyermek mellé bejáró gyermekgondozónőt felvezek. Hevesi gumijavitó Jókai-u. 24.

PEZSMAHÁT bundabélés adalcsónabb nő részére olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Szónyegek vétel — eladás  
UNGAR Király-utca 14.  
Rákóczi-út 42.

SÍRKŐ PFEIFER és HESZKI  
Somogyi Béla-út 3/c.

romokból, a pusztulástól ismét termelő üzemmé építették és fejlesztették. Az ostrom alatt a négy épület megsemmisült üvegezését például 100%-ig sikerült rendbehozni az üzem dolgozóinak. Ezek a kimagasló eredmények csakis úgy voltak elérhetők, hogy minden munkavállalót átitatott az építésvágyás érzete.

— A Szegedi Zsidó Hitközség templomi ének-kara a templomi orgona villanymotorjának beszerzésére szeptember 5-én este 7 órakor templomi hangversenyt rendez.

### Keresek egy élettársat,

teljesen urimber személynében. 35 éves, musz övezre vagyok, saját iparom és berendezésű lakásom van. „Csak pozitíval rendelkezők irjanak” jelégére a kiadókba.

42 ÉVES, szépnek mondott, mollett nő férjhez menne. Ezután keresi ismeretségét 45–55-ig jobb iparosnak vagy kereskedőnek. Kereskedői pályán járta vagyok. „Házias nevelés” jelég.

### Kanadából hazajöttem,

mert érzem, hogy csak egy magyar asszonnyal tudnék igazán boldog lenni. Jösszu évekig vagyoni gyűlölet és szeretni élni az életet. Egyedülálló, ötvöses, több nyelvet beszélő, egészséges, jókedű, nagyvonalú kanadai állampolgár vagyok és őszintén vágyom boldog házasság után. Leveleket „Itt vagy ott boldogok lesznek 679” Darvasinéhoz, Salföld-u. 8.

### A VAC HIREI

A VAC-nak az N. B. III-ba beorotott első futbalcsapata első bajnoki mérkőzését vasárnap a Chinnon csapat ellen játszotta le. A mérkőzés eredménye 3:3 döntetlen.

A VAC II. csapata ugyancsak a MÁVAG pályán játszotta első bajnoki mérkőzését a Sorokári S. E. ellen. Eredmény 8:1 fölényes győzelem. A VAC ifjúsági csapata ugyanitt játszotta le ifjúsági bajnoki mérkőzését a Sorokári ellen, eredmény 8:0 a VAC javára.

A VAC teniszjátékosa, dr. Erős Imre leányi szereplése után megnyerte Skóciában a Scott a single és a páros bajnokságot.

A VAC-nak teniszszakosztály vezetője, Rejtő, megnyerte a Csillaghegyen rendezett csillaghegyi bajnokságot, singelen, párosban és vegyes párosban fölényével, Rejtőnével, Fia, Róbert ugyanott megnyerte a kölyök bajnokságot.

Vasárnap játszotta második bajnoki mérkőzését a VAC I. futbalcsapata a MÁVAG pályán 145 órákor. Ellenfele a SzFC lesz. Ezzel N. B. II. mérkőzés lesz a MÁVAG és TASE között.

A VAC úszószakosztálya 40 éves fennállásának jubileumára országos úszóversenyt rendezett a fedett uszodában.

### Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órarájítás)

VII., Weasclényi-u. 8., a régi házban

### Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

NYÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁSI

### Megfelelő társaság lányában

ezután keresünk fiatal, szép, csinos, képzett, hozományával rendelkező intelligens leányunk részére megfelelő, komoly existenciával bíró fiatalembert. 26–32-ig. „Jó zsidó családból” jelégére.

### Szépnek mondott, házias, lelkiekben gazdag 26 éves hadlőzvegy férjhezmenne

urlemberhez, 30–38-ig. „Butor, kelengye” a kiadókba jelégére.

ZSIDÓ URİKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője

### GOLDNÉ

VII., Alsóerdősor 8. sz. 2. Telefon: 221-349.

MUSZ ÖZVEGYE üzlettel, lakással, nagyon rendes férjhez keres

Nyugdíjas is lehet. „60 éven alul” jelégére New-York hirdetőbe, Erzsébet-krt. 9.

### Megnősülnék

34 éves nőtlen asztalos vagyok, főbérleti lakással rendelkezem. 26 évesig némi hozománnyal „Boldog otthon” jelégére írjanak.

### Amerikai állampolgár,

jelenleg itt tanulócsodó csinos, intelligens, rokonokkal férjhez adnám 40–45 év körüli, nemzetközi foglalkozással bíró konkrét urimberhez. Telefon: 250-032.

### A HAPOEL M. S. E. hírei

Az elmúlt vasárnap kezdődtek meg a futballbajnokságok. Mint már előbb is leírtuk, az országos bajnokságban négy csapatban veszünk részt: HAPOEL I. a BLASZ harmadik osztályban, HAPOEL II. az elsőosztályban, egy illi és egy kölyökcsapatunk kivételével mindhárom csapatunk bajnoki mérkőzése volt jelölve a BTK Pozsonyi-utcai pályáján. Első csapatunk szép és kemény mérkőzés után 3:2 (0:0) arányban kikapta a B. Bowerly csapatától. A Vasas ifi csapatától 7:2 arányban kapunk ki. Második csapatunk ellenfele nem ismert a mérkőzésen és így jöttek nélkül két pontot nyertünk. Kölyökcsapatunk barátságos mérkőzésen 6:1 arányban vereséget szenvedett az EMOZ csapatától.

A dobreceni HAPOEL futball- és ping-pong-csapata látogatást tett Miskolcon, hogy az ottani HAPOEL csapatával összmérje erejét. Futballban Debrecen bizonyult az erősebbnek és létszám 2:1-re verte Miskolc csapatát. A ping-pongban azonban olyan fölényben volt a miskolci csapat, hogy nem is meccset játszottak, hanem bemutatott tornátok a miskolci közönségnek.

A jövő hónapban sportnapot tartunk, amibe a zsidó fiatalok nagy részét szerepeltetjük bevonni. Atlétika, úszás, futball, kézilabda, zsinór-labda-versenyeket fogunk tartani, amelyekben körülbelül 1200 sportolót akarunk bevonni.

### Menyasszonyi

ruhák felszereléssel és szminkings kölcsönzése: MIRTUSZ SZALON. VII., Nagydiófa-utca 18. Telefon: 421-216. Nyitva reggel 9-től este 6-ig.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasságközvetítő. **Doktorné**

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-980

### Dunántúli földbirtokos,

48 éves kitartott gazda megvásárolna, 30–35 éves, barna, csinos, reprezentatív budó, komoly hányt elvenne. „Földbirtokos” jelégére kimerülő válasszal kérek a kiadókba.

KÖT-SZÖVÖTT, URIDIVAT, rövidaru-iparengedélyem, üzleti helyiségek van, szakértő közreműködő társat keresek. Benősiülés lehetséges 38 évig. „Bányavidek” jelégére kiadókba.

### Kimondottan jómegjelenésű,

csinos, jól szobált musz-övezgy fölénytelenségű, 1200 fizetéssel, elegáns főbérleti lakással férjhezmenne ötvöses, kenyérkereső intelligenshez. „Alásban lévő előnyben” jelégére kiadókba.

KULTURÁLT, jómegjelenésű textilkereskedő tőkével **benősiúlna**

40-es csinos urbölgy életképes vállalatába. „Garantált díszkréclő” jelégére.

### Kimondottan csinos,

szőke, karcsú, egészséges, 38 éves, művelt, némi vagyonnal, dolgozó urasszony házasság céljából keresi otthona vagyó, melegsivő, korrekt, szívesen dolgozó életársát, akinek szorgalmas munkáltsa is lenne. „Többszörbe szép berendezésem van” jelégére a kiadókba.

FÉRJHEZMENNE jómegjelenésű zsidó urasszony főbérleti lakással és üzlettel 50–60 éves intelligens urimberhez. „Benősiülés is lehetséges 163” jelégére a kiadókba.

### Amerikai,

jómegjelenésű urasszony hozzájáruló, 60 körüli ur ismeretségét óhajítja. „Házasság” jelégére a kiadókba.

### Ha a sors rámmosolyogna

és megajándékozna egy mélyenérző asszonykával, nagyon hálás lennék érte. 47 éves, vagyonos, minden információt kibíró vegyi-nagykereskedő vagyok. Kényelmes otthonban nem hiányzik más, csak egy szerető feleség. „Esetleg kíváncsi vagyok 530” jelégére Darvasinéhoz, Salföld-u. 8.

### A zsinagóga naptára

Szeptember 2, csütörtök: Av 28, péntek: 29, szombat: 30 (Ujhold 1. napja), vasárnap: Elul 1 (Ujhold 2. napja), hétfő: 2, kedd: 3, szerda: 4, csütörtök: 5. Szombaton, szeptember 4-én heti szidra: Röé, háftóra: Jessáj LVL V. Perék.

### Imaidők:

| Ima-házak | Péntek este | Szombat |        |       |      | Hétköznapi este |
|-----------|-------------|---------|--------|-------|------|-----------------|
|           |             | reggel  | d. e.  | d. n. | este |                 |
| Dohány    | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Rumbach   | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Bethlen   | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Csáky     | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Dózsa     | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Nagyfiv.  | 7           | 8       | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Páva      | 7           | 9       | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Zugló     | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Fiúvárh.  | 7           | —       | 10     | 8     | 8 10 | 7 1/4           |
| Leányvár. | —           | —       | —      | —     | —    | —               |
| Aggokh.   | 7           | 7 10    | 10 1/2 | 8     | 8 10 | 7 1/4           |

Péntek esti gyertyagyújtás: 7 óra 05 perckor.

Budai istentiszteletek: Szeptember 3., péntek este 7 órakor, szeptember 4., szombat d. e. 1/21 órakor. Hétköznapi reggel 1/48 órakor (óraolvasási napokon 7 órakor), hétköznapi este 7 órakor, XI., Váli-ut 6. alatt 1/48 órakor. A II., Torokó-u. 6/b alatti imaházban szombaton reggel 1/29 órakor. — Istentiszteletek helye: III., Kunfi Zsigmond-u. 49., XI., Bocskay-ut 37., II. Torokó-u. 6/b (csak péntek este és szombat), II., Fő-u. 12. (csak péntek este).

Óbudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 7 óra, szombaton délelőtti 9 órakor.

### ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16—19, szombat 11—13, vasárnap 10—13 óráig.

### UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930. Kiadóhivatal: János.

### A MAGYARORSZÁGI ISRAELTAS ORSZÁGOS IRÓDAJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó: ROÓZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hónapra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félre 30 Ft, egész évre 60 Ft. Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műintézet körkörösgepein.

Budapest, VI., Aradi-u. 8. Felelős vezető: Elia Perenc.

### Valentin sarkőüzem Alapítva 1898. évben

Üzem és raktár: X., Sárkert-u. 29. (Uj köntestől). Telefon: 182-627. Modern műk., márvány- és gránit-sarkők, moztók nagy választékban a legolcsóbban.